

Република Северна Македонија
Министерство за
локална самоуправа

ИЗВЕШТАЈ ОД ИСТРАЖУВАЊЕТО НА ЈАВНОТО МИСЛЕЊЕ ЗА ЗАДОВОЛСТВОТО НА ГРАЃАНИТЕ ОД ЛОКАЛНИТЕ УСЛУГИ

Септември 2021

ИЗВЕШТАЈ ОД ИСТРАЖУВАЊЕТО НА ЈАВНОТО МИСЛЕЊЕ ЗА ЗАДОВОЛСТВОТО НА ГРАЃАНИТЕ ОД ЛОКАЛНИТЕ УСЛУГИ

Подготвено од: Индаго, Скопје
Дата: Септември 2021

Содржина

1	Вовед и цел на истражувањето	3
2	Методологија	4
3	Клучни наоди	5
4	Резултати и анализа по тематски области	10
4.1	Генерално задоволство од квалитетот на животот во општината	10
4.2	Задоволство од услугите што ги дава општината	14
4.2.1	Генерално задоволство од услугите што ги обезбедуваат општините	14
4.2.2	Задоволство од одделните области и услуги што ги обезбедуваат општините	15
4.2.3	Образование, култура, спорт и рекреација	16
4.2.4	Урбанизам и урбанистичко планирање	18
4.2.5	Локален економски развој	20
4.2.6	Комунални услуги	21
4.2.7	Социјална заштита	22
4.2.8	Заштита на животната средина	24
4.2.9	Противпожарна заштита	25
4.2.10	Здравствена заштита	26
4.2.11	Демократија, транспарентност и отчетност во работата	26
4.2.12	Задоволство од работата на општинската администрација	28
4.3	Малцинства, ранливи категории на граѓани и млади	29
4.4	Корупција	30
4.5	Механизми за учество на граѓаните во процесот на донесување одлуки во општините	32
4.6	Информирање за работењето на општините	38
4.7	Е-услуги на општината	39
4.8	Невладини организации – граѓански здруженија	42
5	Демографија	45

1 Вовед и цел на истражувањето

Повеќе од деценија и пол, општините во Република Северна Македонија работат на поголема самостојност и подобрување на услугите што им ги испорачуваат на граѓаните. Од 1 јули 2005 год. кога и официјално беа пренесени низа надлежности и ресурси согласно Законот за локална самоуправа, општините добија клучна улога во доближувањето на власта до граѓаните, разбирањето и решавањето на локалните проблеми. Преку децентрализацијата на власта, граѓаните пак добија можност системски и институционално да се вклучуваат во процесите на одлучување на локално ниво кои влијаат на квалитетот на живот во нивните заедници. Од друга страна, се стави акцент на поголема јавност, транспарентност и отчетност во работата на локалната самоуправа. Сепак, многу општини сè уште се борат да обезбедат соодветни услуги за своите граѓани.

За да се надминат разликите во испораката на локални услуги за граѓаните, УНДП го спроведува проектот *„Пост КОВИД: Општините како двигатели на одржлив развој“*, кој има за цел да обезбеди регионалниот и локалниот развој да бидат инклузивни, базирани на докази и да бидат родово чувствителни, и целосно да ги задоволат развојните потреби на најмалку развиените општини чии заедници се најпогодени од пандемијата од КОВИД-19. Проектот е финансиран од Бирото за регионален развој и УНДП и се спроведува од УНДП во партнерство со Бирото за регионален развој и Министерството за локална самоуправа.

За да се разберат перцепциите на граѓаните и да се измери напредокот во решавањето на потребите на заедницата, еден од главните резултати на проектот е да се соберат сеопфатни информации за задоволството на граѓаните од услугите на локалната власт. За таа цел, УНДП го ангажираше Индаго за дизајнирање и спроведување на сеопфатно истражување на задоволство на граѓаните од локалните услуги на репрезентативен примерок од испитаници.

Главната цел на проектот е да се спроведе истражување на јавното мислење за задоволството на граѓаните од локалните услуги за 2021 година, што ќе послужи за дизајнирање основни индикатори на перцепциите на граѓаните за квалитетот на испораката на локалните услуги врз основа на резултатите од истражувањата на јавното мислење спроведени во периодот 2017-2020 година. Наодите од истражувањето, ќе послужат како основ за донесување одлуки за сите национални институции, меѓународни организации и други субјекти активни во областа на локалната власт и за идентификација и избор на потенцијални активности што треба да се спроведат во оваа област според Акцискиот план 2021-2023 година за спроведување на Програмата за одржлив локален развој и децентрализација 2021-2026 година.

Извештајот што следува е составен од клучните наоди, краток опис на користената методологија, детална анализа на секое прашање, како и споредба (каде што беше можно) со наодите од претходните истражувања спроведени во периодот 2017-2020 година.

2 Методологија

Методологијата што ја користеше Индаго за имплементација на ова квантитативно истражување, односно анкета на јавното мислење, беа директни, лице-во-лице интервјуа во домот на испитаникот, со користење на CAPI (Computer Assisted Personal Interview) техника на собирање податоци. Интервјуто лице-во-лице е најзастапениот метод на собирање податоци од целните групи на испитаници, особено во испитувањето на јавното мислење. Основната предност на оваа метода, особено кога се работи за репрезентативен примерок, е дека резултатите се објективни и лесно можат да се искористат и за дефинирање на генерални заклучоци и наоди. Интервјуата лице-во-лице се користат кога темата на истражувањето бара подлабока и подетална анализа и кога репрезентативноста на примерокот е подеднакво важна.

Согласно целите на проектот, во соработка со УНДП, Индаго го финализираше структурираниот прашалник. Истиот се состоеше од околу 122 прашања поделени на следните тематски области:

- 1) Генерално задоволство од квалитетот на животот во општината
- 2) Задоволство од услугите што ги дава општината
- 3) Задоволство од нивото на демократија, транспарентност и отчетност во работата на општината
- 4) Малцинства, ранливи категории на граѓани и млади
- 5) Корупција
- 6) Механизми за учество на граѓаните во процесот на донесување одлуки во општините
- 7) Информирање за работењето и услугите на општината
- 8) Е-услуги на општината
- 9) Невладини организации - граѓански здруженија
- 10) Демографски податоци на испитаникот.

Целната група на истражувањето беше општата популација во Р. Северна Македонија на возраст од 18 и повеќе години. Истражувањето е спроведено на примерок од 1.100 испитаници кој е национално репрезентативен по статистички региони, место на живеење (урбано/рурално), возраст, пол, и етничка припадност.

Собирањето на податоците беше спроведено на македонски и албански јазик, во периодот од 14 до 27 септември 2021 година.

3 Клучни наоди

Во продолжение следува преглед на клучните наоди во рамките на тематските делови од спроведеното истражување.

Генерално задоволство од квалитетот на животот во општината

- Генерално, поголемиот процент од граѓаните се задоволни од квалитетот на животот во нивната општина; општината како место за живеење; од квалитетот на животот во општината; од општината како место за одгледување на деца и место за пензионерите (старите лица); како и од безбедноста на заедницата во општината. Во однос на овие пет (5) од вкупно шест (6) опсервирани аспекти на квалитетот на животот во општината, процентот на граѓаните кои се задоволни и целосно задоволни е поголем од оние кои не се. Најголем процент (52%) се задоволни од општината генерално како место на живеење и како место за пензионерите (старите лица). Исклучок се забележува во однос на задоволството од општината како место за живеење на ранливите категории на сограѓани. Во однос на овој аспект, малку поголем процент од испитаниците не се задоволни (воопшто не се задоволни и не се задоволни) (37%) од оние кои се задоволни (33%).
- Споредбената анализа на просечните оценки за секој аспект кој се однесува на квалитетот на животот во општината со оние за периодот 2017 – 2020 година не покажува позначителни разлики на степенот на задоволството на граѓаните. Трендот на највисоко и најниско ниво на задоволство продолжува да биде во однос на општините како место за живеење за пензионираниите (старите лица), односно општината како место за живеење за ранливите категории на сограѓани. Нивото на задоволството со другите аспекти оценувани во овој дел е на слично ниво како и претходните години, со исклучок на задоволството од безбедноста во општините кое бележи пад од 3,4 во 2019 на 3,2 во 2021 год.
- Над половина од испитаниците (57%) изјавиле дека прават разлика помеѓу услугите кои ги даваат централната и локалната власт и знаат каде да се обратат, додека останатите или ретко кога знаат каде да се обратат (25%), или пак воопшто не прават разлика (19%). Споредено со податоците од претходните кругови на ова истражување, последните резултати покажуваат ист процент (56%) како во 2019 год., и поголем процент во однос на 2018 год. (53%) и 2020 год. (50%) на оние кои знаат каде да се обратат затоа што прават разлика помеѓу услугите кои ги дава централната и услугите кои ги дава локалната власт. Граѓаните кои изјавиле дека прават разлика помеѓу услугите на централната и локалната власт биле најмногу во 2017 год. (68%) а најмалку во 2014 год. (44%).
- Анализата на просечните оценки по години за секој одделен аспект поврзан со работата на општините, укажува на пониско ниво на согласност на граѓаните (2,7) во однос на изјавата *‘Градоначалникот и советот ги имаат предвид ставовите и мислењата на граѓаните’* споредено со претходните три години (2,9 во 2020, 2,8 во

2019 и 2018 год). Пониското задоволство на граѓаните од тоа колку избраните локални претставници ги имаат предвид ставовите и мислењата на граѓаните во донесувањето на одлуки од локално значење, укажува на потреба од понатамошно подобрување на процесот на вклучување на граѓаните. Што се однесува до останатите оценувани аспекти, мало намалување на просечната оценка се забележува и во однос на изјавата *'Претставниците на мојата општина имаат одговорен пристап кон лицата со посебни потреби'* од 2,9 во 2020 на 2,8 во 2021 год. Просечното ниво на согласност со останатите аспекти, односно изјави, е на исто ниво како претходната година.

Задоволство од услугите што ги дава општината

- На прашањето колку се генерално задоволни од услугите што ги обезбедуваат нивните општини, 38% од испитаниците одговорија дека се задоволни или целосно задоволни, додека 33% не се. Околу 28% се неутрални, односно ниту се задоволни, ниту незадоволни. Споредбената анализа со претходните кругови на ова истражување укажува на тренд на зголемување на генералното незадоволство на граѓаните со услугите што ги обезбедуваат општините. Последните резултати воедно покажуваат и највисоко ниво на генерално незадоволство кај 33% од граѓаните (во 2017 год. овој процент беше 29%, во 2018 год. – 28%, во 2019 год. – 24%, во 2020 – 28%). Намалувањето на нивото на генералното задоволство на граѓаните од услугите што ги обезбедуваат општините се гледа и преку намалената просечна оценка која оваа година е на најниско ниво досега и изнесува 2,97.
- Во однос на вкупната просечна оценка (2,97) на генералното задоволство на граѓаните со локалните услуги во 2021 год., услугите од сферата на образованието, културата, спортот и рекреацијата (3,24), комуналните услуги (3,04) и противпожарната заштита (3,40) се оценети со малку повисоки просечни оценки, додека услугите од останатите области се оценети со пониско просечно ниво на задоволство, и тоа: урбанизам и урбанистичко планирање (2,71), локален економски развој (2,51), социјална заштита (2,65), заштита на животната средина (2,60), здравство и здравствена заштита на локално ниво (2,89) и демократија, транспарентност и отчетност во работата (2,66).
- Споредено со резултатите од истражувањето спроведено во 2019 год. кога беше користен ист прашалник како во 2021 год., компаративната анализа на просечните оценки на задоволството укажува на намалување на вкупното генерално задоволство на граѓаните од услугите што ги обезбедуваат општините - од 3,21 на 2,97. Во однос на здравството и здравствената заштита граѓаните изразија пониско ниво на задоволство (намалена просечна оценка од 3,01 во 2019 год. на 2,89 во 2021 год.). Малку пониско ниво на задоволство се забележува и во однос на заштитата на животната средина (намалување од 2,68 во 2019 год. на 2,60 во 2021 год.) и урбанизмот и урбанистичкото планирање (намалување од 2,73 во 2019 год. на 2,71 во 2021 год.).

Малцинства, ранливи категории на граѓани и млади

- Највисоко ниво на незадоволство (51%) граѓаните го изразија во однос на активностите на општината за подобрување на животот на младите. Во однос на ранливите категории граѓани и малцинствата, 38% одговорија дека воопшто не се задоволни или

не се задоволни од активностите на општината за подобрување на животот на ранливите категории граѓани, односно на малцинствата (26%).

Корупција

- Процентот на испитаниците кои го делат мислењето дека корупцијата е многу (31%) и донекаде присутна (32%) во општините при реализација на нивните надлежности е најголем во 2021 год. споредено со претходните. Воедно, процентот на оние кои сметаат дека воопшто не е присутна (5%) е на најниско ниво од сите години.
- Според испитаниците, директорите на јавните претпријатија и установи на општинско ниво (22%), градоначалниците (20%) и инспекторите (20%) се функциите кои се најподложни на злоупотреби. Споредено со претходните години, се забележува зголемување на оние кои го делат ова мислење, особено во однос на директорите и градоначалниците, но и во однос на општинската администрација.
- Иако на мнозинството (82%) од испитаниците не им било побарано мито од било каков облик, последното истражување покажува зголемување на процентот на оние кои потврдија дека во изминатите 12 месеци или нив лично или на некој од нивното потесно семејство им биле побарани пари, стока или услуга за завршување или забрзување на некоја работа во општината – од 5% во 2017 год., 6% во 2018 и 2019 год. на 10% во 2021 год.
- Во исто време, продолжува да се зголемува и процентот на оние кои сметаат дека, споредено со периодот пред 12 месеци, денес во општините има малку повеќе или значително повеќе (23%) корупција. Овој процент бил значително помал претходните години (10% во 2017 и 2018 год, и 17% во 2019 год.). Последните податоци откриваат продолжување на надолниот тренд на оние кои го делат мислењето дека во општините денес има значително помалку или малку помалку корупција (од 24% во 2017, 21% - 2018, 17% - 2019 на 13% во 2021 год.).

Механизми за учество и учество на граѓаните во процесот на донесување на одлуки во општините

- Над половина (59%) од испитаниците сметаат дека начинот на кој е организирана општината воопшто не овозможува или во многу мала мера овозможува вклучување на граѓаните во процесот на одлучување на локално ниво. Оние кои се попозитивни и сметаат дека сепак им е овозможено на луѓето како нив да учествуваат во носење на локалните одлуки се значително помалку (8%). Уште поголем процент (62%) не веруваат дека начинот на кој е организирана локалната самоуправа овозможува луѓето како нив да влијаат врз одлуките на локално ниво, додека само 7% сметаат дека нивните предлози се земаат предвид.
- Граѓанското директно учество преку активности на општините или преку поднесување предлози/иницијативи продолжува да биде на ниско ниво. Имено, мнозинството од граѓаните (84%) не учествувале ниту во активности поврзани со носење политики или одлуки на локално ниво, ниту поднеле предлог/иницијатива за решавање на некој проблем (прашање) во надлежност на општината во последните 12 месеци, додека пак само околу 8% учествувале во некаква активност или поднеле предлог/иницијатива до општината.
- Повеќе од една четвртина (27%) од испитаниците немаат посебна причина зошто никогаш не учествувале во активности поврзани со носење политики или одлуки на локално ниво, ниту поднеле предлог/иницијатива за решавање на некој проблем (прашање) во надлежност на општината. Од друга страна, 21% се скептични и сметаат

дека со тоа нема да можат ништо да сменат, 15% одговорија дека општината не би била заинтересирана за тоа, додека 14% изјавија дека немаат време за овој тип граѓанско учество.

- Малку поголем процент (47%) од анкетираниите граѓани се согласуваат дека жените подеднакво учествуваат во процесот на донесување одлуки од страна на локалната власт како и мажите, за разлика од оние кои не го делат ова мислење (43%). Најновите резултати се понегативни споредено со резултатите од 2018 и 2020 год., а попозитивни од резултатите добиени во 2017 и 2019 год. Кога станува збор за учеството на младите во процесот на донесување одлуки од страна на локалната власт, оние кои се согласуваат со тоа се значително помалку (32%) од оние кои не го делат ова мислење (58%).

Информирање за работењето и услугите на општината

- Еднаков процент од испитаниците (34%) сметаат дека се информирани како и дека не се информирани за работењето и услугите на општините, додека 29% изјавија дека ниту се информирани ниту не се. Во однос на оние кои изјавија дека се информирани, речиси и да нема промени споредено со претходните години.
- Локалните медиуми продолжуваат да бидат најголем извор на информации за работењето и услугите на општините за поголем процент од испитаниците – 48%. Како останати извори на информации се споменуваат веб страницата на општината (29%), јавни дебати и собири (11%), но и пријатели, колеги, семејство и роднини (10%). Се забележува низок степен на информирање од билтенот на општината, огласните табли во месните заедници и во општините или општинскиот весник.

Е-услуги на општината

- Од резултатите на анкетата се забележува релативно ниско ниво на свесност и знаење на граѓаните за е-услугите како и за останатите иновативни услуги на општините. Најголем процент од испитаниците (51%) не знаат дали нивната општина дава е-услуги, 16% одговорија потврдно, додека пак 36% одговорија негативно. Споредено со резултатите од претходно спроведените истражувања, се забележува пониско ниво на свесност на граѓаните за општинските е-услуги споредено со 2020 год., но малку повисоко споредено со 2018 и 2019 год.
- Испитаниците кои одговориле потврдно дека нивната општина дава е-услуги, изјавија дека станува збор за следните услуги: јавни претпријатија/комунални услуги/Пријави проблем (19%), интернет страна на општината/информации за активностите (19%), градежна дозвола/одобрение за градба (17%). Помали проценти од испитаниците ги споменаа услугите како изводи, катастар и геодетски работи, користење различни формулари, даноци и такси, данок на имот, и сл.
- Мнозинството (60%) од анкетираниите кои потврдиле дека нивната општина обезбедува е-услуги, не ги користат истите, додека 39% одговорија дека ги користат.
- Над две третини од граѓаните (69%) не знаат кои е-услуги би сакале да ги даваат општините во моментов. Од оние кои имале идеја за овој тип услуги, најголем процент (6%) одговориле дека би сакале тоа да бидат сите услуги што ги обезбедува општината, различни изводи (4%) и е-услуги од сферата на работење на јавните претпријатија или комунални услуги (4%).

Невладини организации – граѓански здруженија

- Според резултатите од последното истражување, свесноста (само-оценета) на граѓаните за невладините организации во нивните општини продолжува да биде на релативно ниско ниво како и претходните години – скоро една четвртина (24%) изјавија дека се запознаени, а повеќе од половина (52%) дека не се.
- Што се однесува до мотивираноста да учествуваат во активности на граѓанските здруженија, како и во 2020 год. и оваа година поголем дел се изјаснија дека се мотивирани (50%) а значително помалку (29%) дека не се. По трендот на намалување на мотивираноста на граѓаните за учество во активности на граѓанските здруженија забележан во периодот 2017-2019, почнувајќи од 2020 год., се забележува тренд на зголемување на мотивираноста, што се потврдува и со истражувањето од оваа година каде речиси 50% од испитаниците изјавија дека се мотивирани.
- Во однос на тоа дали постои соработка помеѓу општината и невладиниот сектор, се намалува процентот на оние кои го делат тоа мислење – од 37% во 2020 год. на 27% во 2021 год. Значителен е процентот на оние кои не знаат (43%) за овој тип на соработка, што можеби укажува на потреба од поголемо информирање како од страна на невладините организации така и од страна на општините.
- Најголем процент (33%) го делат ставот (главно или целосно се согласуваат) дека соработката помеѓу граѓанските здруженија/НВО и општината ќе ги подобри услугите што ги нуди општината. Една четвртина веруваат дека некои услуги би се подобриле ако општината целосно ги предаде на НВО; 23% го делат ставот дека граѓанските здруженија/НВО во општината ги поттикнуваат граѓаните да предлагаат решенија за локални проблеми и да се вклучуваат во работата на локална самоуправа; додека пак 19% се согласуваат дека граѓанските здруженија/НВО во општините дејствуваат според приоритетите на граѓаните.
- Поголем процент (29%) од граѓаните не веруваат дека некои услуги би се подобриле ако општината целосно ги предаде на НВО, од оние кои веруваат (25%).
- Исто е и во однос на тоа дали некои услуги би се подобриле ако општината целосно ги предаде на компаниите - 30% го делат овој став, но 24% не ја гледаат соработката со приватниот сектор како можност за испорака на одделни локални услуги.

4 Резултати и анализа по тематски области

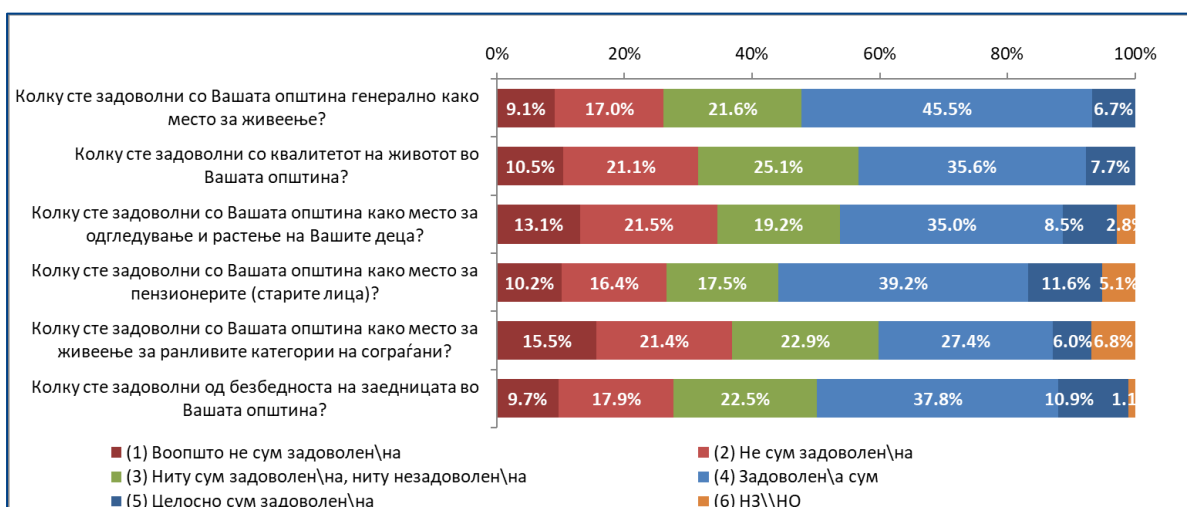
Овој дел од Извештајот се состои од детална анализа и графичка презентација на резултатите за секое прашање од одделните тематски области. Како што е напоменато и претходно, секаде каде што беше можно, резултатите од ова истражување се споредени со резултатите од претходните истражувања спроведени во периодот помеѓу 2014 и 2020 година. Важно е да се напомене дека заради тоа што истражувањето спроведено во 2020 год. не ги вклучи сите аспекти од секоја област опфатени со претходните и ова истражување, во одредени делови од Извештајот, компаративната анализа е правена со резултатите од 2019 и претходните години.

4.1 Генерално задоволство од квалитетот на животот во општината

Првиот дел од истражувањето имаше за цел да го идентификува нивото на генералното задоволство на испитаниците од нивните општини, пред сè, како место за живеење, но и степенот на задоволство од менаџирањето на општините. Во овој дел, испитаниците, исто така, беа прашани да дадат сопствена оценка на своето знаење дали прават разлика помеѓу услугите кои ги дава централната и услугите на локалната власт, т.е. општините.

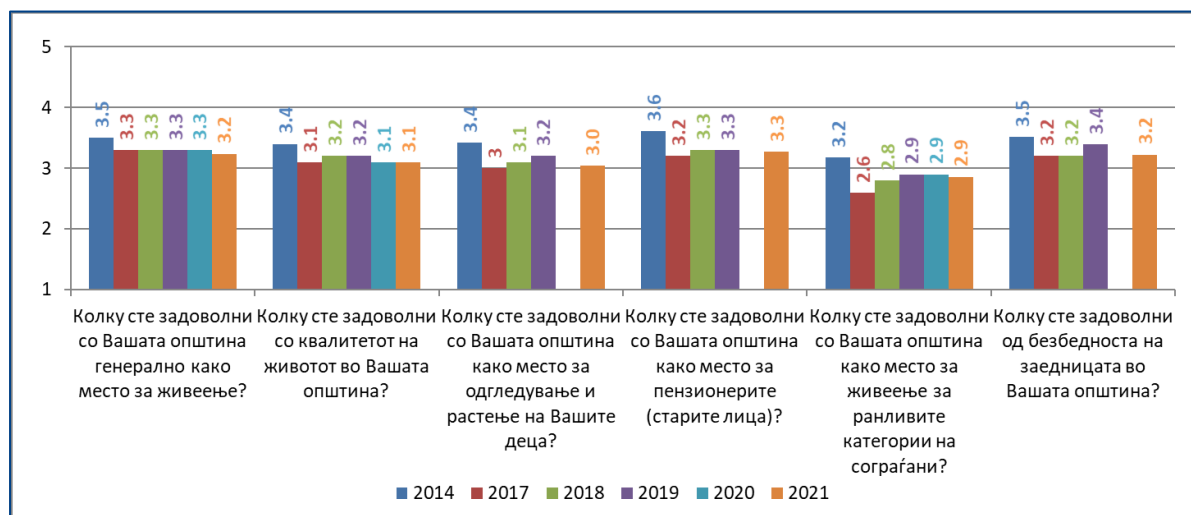
Генерално, поголемиот процент од граѓаните се задоволни од квалитетот на животот во нивната општина и тоа: од општината како место за живеење; од квалитетот на животот во општината; од општината како место за одгледување на деца; од општината како место за пензионерите (старите лица); и од безбедноста на заедницата во општината (Графикон 1). Во однос на овие пет (5) од вкупно шест (6) опсервирани аспекти на квалитетот на животот во општината, процентот на граѓаните кои се задоволни и целосно задоволни е поголем од оние кои не се задоволни. Најголем процент (52%) се задоволни од општината генерално како место на живеење и како место за пензионерите (старите лица).

Исклучок се забележува во однос на задоволството од општината како место за живеење на ранливите категории на сограѓани. Во однос на овој аспект, малку поголем процент од испитаниците не се задоволни (воопшто не се задоволни и не се задоволни) (37%) од оние кои се задоволни (33%).

Графикон 1 – Степен на задоволство на граѓаните од квалитетот на животот во општината - %

Просечните оценки за секој од оценуваните аспекти (Графикон 2) во ова истражување не покажуваат значително големи разлики во степенот на задоволството на граѓаните од оценуваните аспекти поврзани со квалитетот на животот во општината. Малку повисоко ниво на задоволство од животот во општините, граѓаните изразија во однос на општините како место за живеење за пензионираниите (старите лица) – 3,3. Најниска просечна оценка е во однос на општината како место за живеење за ранливите категории на сограѓани – 2,9.

Графикон 2 - Степен на задоволство на граѓаните од квалитетот на животот во општината – просечни оценки по години

Споредбената анализа на просечните оценки за секој аспект кој се однесува на квалитетот на животот во општината со оние за периодот 2017 – 2020 година не покажува позначајни разлики на степенот на задоволството на граѓаните. Трендот на највисоко и најниско ниво на задоволство продолжува да биде во однос на општините како место за живеење за пензионираниите (старите лица), односно општината како место за живеење за ранливите категории на сограѓани. Нивото на задоволството со другите аспекти оценувани во овој дел е на слично ниво како и претходните години, со исклучок на задоволството од безбедноста во општините кое бележи пад од 3,4 во 2019 на 3,2 во 2021 година.

Анализата на најновите податоци по демографските варијабли на испитаниците покажува одредени статистички значајни разлики во степенот на задоволството на граѓаните од општината генерално како место за живеење. Имено, испитаниците од градските средини изразија повисоко ниво на задоволство (57%) од оние од руралните средини (47%), граѓаните од македонска етничка припадност (55%) споредено со оние од албанска (46%) или други етнички групи (50%), оние од Југозападниот (74%) плански регион споредено со другите региони, особено со оние од Полошкиот (17%), но и вработените во јавниот сектор (65%) во однос на останатите.

На прашањето 'Дали правите разлика помеѓу услугите кои ги дава централната и услугите кои ги дава локалната власт, т.е. општините', над половина од испитаниците (57%) изјавија дека прават разлика и јасно им е каде да се обратат, додека останатите или ретко кога знаат каде да се обратат (25%), или пак воопшто не прават разлика (19%) (Графикон 3). Споредено со податоците од претходните кругови на ова истражување, последните резултати покажуваат ист процент (56%) како во 2019 год., и поголем процент во однос на 2018 год. (53%)

и 2020 год. (50%) на оние кои знаат каде да се обратат затоа што прават разлика помеѓу услугите кои ги дава централната и услугите кои ги дава локалната власт. Граѓаните кои изјавиле дека прават разлика помеѓу услугите на централната и локалната власт биле најмногу во 2017 год. (68%) а најмалку во 2014 год. (44%).

Графикон 3 - Дали правите разлика помеѓу услугите кои ги дава централната и услугите кои ги дава локалната власт, т.е. општините? – % по години

Оние што воопшто не прават разлика помеѓу услугите кои ги дава централната и услугите кои ги дава локалната власт се наоѓаат повеќе помеѓу жените (23%) отколку мажите (15%), испитаниците од руралните средини (23%) споредено со оние од урбаните (16%), помеѓу граѓаните од албанска етничка припадност (27%) повеќе отколку помеѓу оние од македонска (15%) или други етнички групи (23%) кои живеат во земјата, како и помеѓу највозрасните испитаници, 65 и повеќе години (33%), и оние кои живеат во Североисточниот (35%) и Вардарскиот (34%) плански регион.

Следниот дел ги анализира перцепциите на граѓаните за неколку аспекти поврзани со работата на општините.

Податоците од последното истражување покажуваат дека најголемиот процент од испитаниците (41%) се согласуваат или целосно се согласуваат со изјавата дека претставниците на нивната општина преземаат мерки за недискриминација на немнозинските етнички заедници (Графикон 4). Понатаму, околу 37% од испитаниците се согласуваат или целосно се согласуваат дека се задоволни од начинот на кој се менаџира нивната општина, додека пак околу 35% се согласуваат или целосно согласуваат со изјавата дека се задоволни од начинот на кој се менаџираат јавните претпријатија. Пониско ниво на согласност се забележува во однос на изјавите 'Граѓаните на општината се информирани за активностите и плановите на општината' (32% се согласуваат или целосно согласуваат), 'Градоначалникот и советот ги имаат предвид ставовите и мислењата на граѓаните' (31% се согласуваат или целосно согласуваат со оваа изјава) и 'Претставниците на мојата општина имаат одговорен пристап кон лицата со посебни потреби' (30% се согласуваат или целосно согласуваат со оваа изјава).

Графикон 4 - Степен на согласност на граѓаните со одредени аспекти поврзани со работата на општината – % (2021)

Она што е важно да се истакне е дека процентот на оние кои не се согласуваат (агрегирани одговори на воопшто не се согласувам и не се согласувам) е поголем од оние кои се согласуваат (агрегирани одговори на се согласувам и целосно се согласувам) дека се задоволни со однос на следните четири (4) оценувани аспекти во овој дел од истражувањето:

- Задоволен/-на сум од начинот на кој се менаџираат јавните претпријатија (39% не се согласуваат, 35% се согласуваат),
- Градоначалникот и советот ги имаат предвид ставовите и мислењата на граѓаните (43% не се согласуваат, 31% се согласуваат),
- Претставниците на мојата општина имаат одговорен пристап кон лицата со посебни потреби (38% не се согласуваат споредено со 30% кои се согласуваат),
- Граѓаните на општината се информирани за активностите и плановите на општината (40% не се согласуваат, додека 32% се согласуваат).

Во однос на изјавата 'Претставниците на мојата општина преземаат мерки за недискриминација на немнозинските етнички заедници' значително е поголем бројот на граѓаните кои се согласуваат со истата (41%) споредено со оние кои не се согласуваат (28%).

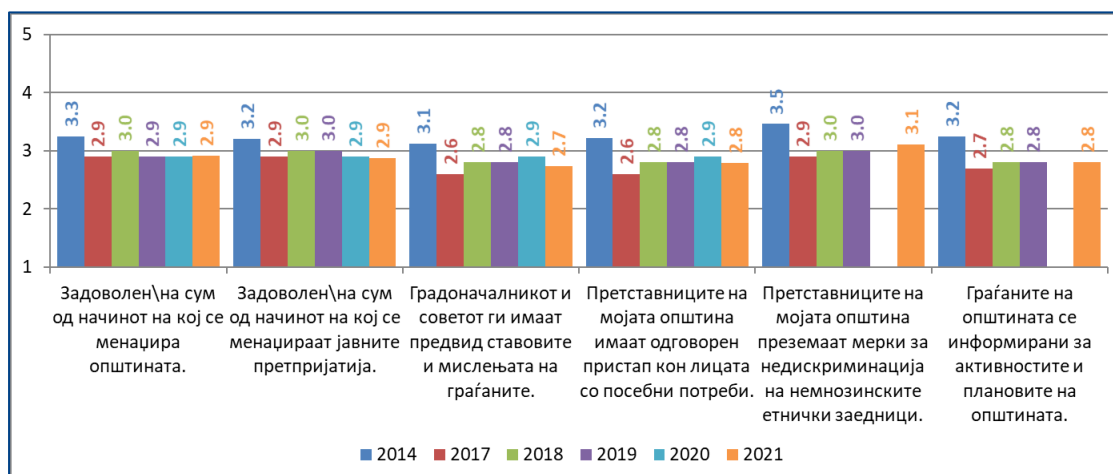
Што се однесува до задоволството од начинот на кој се менаџираат општините во кои живеат, испитаниците кои учествуваа во ова истражување се поделени на оние кои се согласуваат (37%) и на оние кои не се согласуваат со овој аспект (37%).

Вкупното просечно задоволство на граѓаните од начинот на кој работат општината и јавните претпријатија (Графикон 5) е на исто ниво како претходните години – 2,9, што претставува вкупна просечна оценка за сите 6 (шест) оценувани аспекти.

Доколку се анализираат просечните оценки за секој одделен аспект по години (Графикон 5), се забележува пониско ниво на согласност на граѓаните (2,7) во однос на изјавата 'Градоначалникот и советот ги имаат предвид ставовите и мислењата на граѓаните' споредено со претходните три години (2,9 во 2020, 2,8 во 2019 и 2018). Пониското задоволство

на граѓаните од тоа колку избраните локални претставници ги имаат предвид ставовите и мислењата на граѓаните во донесувањето на одлуки од локално значење, укажува на потреба од понатамошно подобрување на процесот на вклучување на граѓаните. Сепак, тука треба да се нагласи дека за успешност на овој процес, потребен е и поголем интерес на самите граѓани за учество во процесот на одлучување преку различни достапни механизми.

Што се однесува до останатите оценувани аспекти, мало намалување на просечната оценка се забележува и во однос на изјавата 'Претставниците на мојата општина имаат одговорен пристап кон лицата со посебни потреби' од 2,9 во 2020 на 2,8 во 2021 год. Просечното ниво на согласност со останатите аспекти, односно изјави, е на исто ниво како претходната година.

Графикон 5 - Степен на согласност на граѓаните со одредени аспекти поврзани со работата на општината и јавните претпријатија – просечни оценки по години

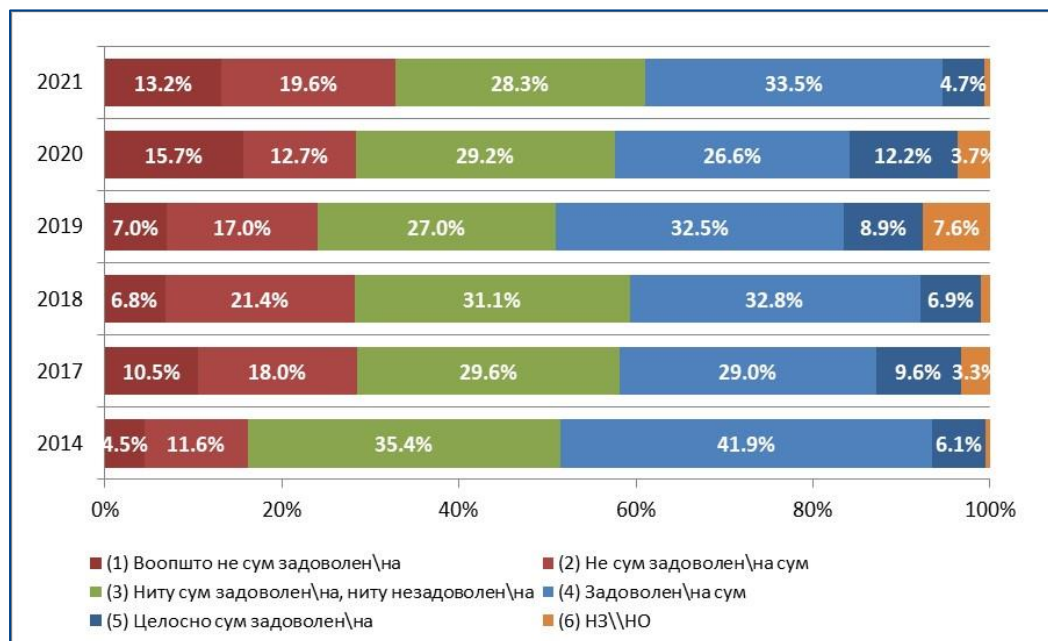
4.2 Задоволство од услугите што ги дава општината

Втората тематска област од истражувањето имаше за цел да обезбеди одговори за нивото на задоволството на граѓаните од услугите што ги дава општината, на скала од 1 до 5, каде 1 значи 'воопшто не сум задоволен/-на' а 5 значи 'целосно сум задоволен/-на', во однос на генералното задоволство од услугите, како и од одделните услуги од надлежност на општините, и тоа во однос на следните области: 1) Образование, култура, спорт и рекреација, 2) Урбанизам и урбанистичко планирање, 3) Локален економски развој, 4) Комунални услуги, 5) Социјална заштита, 6) Заштита на животната средина, 7) Противпожарна заштита, 8) Здравствена заштита, 9) Демократија, транспарентност и отчетност во работата. Исто така, во овој дел граѓаните беа прашани да го искажат своето задоволство и од работата на општинската администрација, како и дали сметаат дека месните заедници треба да имаат поголема улога во локалната самоуправа.

4.2.1 Генерално задоволство од услугите што ги обезбедуваат општините

На прашањето колку се генерално задоволни од услугите што ги обезбедуваат нивните општини, 38% од испитаниците одговорија дека се задоволни или целосно задоволни, додека 33% не се задоволни. Околу 28% се неутрални, односно ниту се задоволни, ниту незадоволни. Последните резултати укажуваат на продолжување на трендот на зголемување на незадоволство на граѓаните генерално со услугите што ги обезбедуваат општините и воедно

покажуваат и највисоко ниво на генерално незадоволство кај 33% од граѓаните (во 2017 год. овој процент беше 29%, во 2018 год. – 28%, во 2019 год. – 24%, во 2020 – 28%).

Графикон 6 – Генерално задоволство од услугите што ги обезбедуваат општините – % по години

Анализата по демографските карактеристики на испитаниците укажува на одредени разлики во однос на генералното задоволство од услугите на општините. Имено, оние кои живеат во руралните средини (37%) значително повеќе се незадоволни од услугите на општините од оние од градските средини (29%), како и граѓаните од Пелагонискиот плански регион (49%) споредено со останатите региони.

Намалувањето на нивото на генералното задоволство на граѓаните од услугите што ги обезбедуваат општините се гледа и преку намалената просечна оценка која оваа година е на најниско ниво досега и изнесува 2,97.

	2014	2017	2018	2019	2020	2021
ГЕНЕРАЛНО задоволство од услугите што ги обезбедува општината	3.34	3.09	3.12	3.21	3.10	2.97

Табела 1 – Генерално задоволство од услугите што ги обезбедува општината – просечни оценки по години

4.2.2 Задоволство од одделните области и услуги што ги обезбедуваат општините

Како и претходните години, највисокото и најниското просечно ниво на задоволство на граѓаните продолжува да биде во однос истите оценувани области – највисокото во однос на противпожарната заштита (3,40 во 2021 год.), а најниското во однос на локалниот економски развој (2,51 во 2021 год.) (Табела 2). Споредено со резултатите од истражувањето спроведено

во 2019 год. кога беше користен ист прашалник како во 2021 год.¹, компаративната анализа на просечните оценки на задоволството на граѓаните укажува на намалување на вкупното генерално задоволство на граѓаните од услугите што ги обезбедуваат општините - од 3,21 на 2,97. Исто така, граѓаните изразија пониско ниво на задоволство во однос на здравството и здравствената заштита (намалена просечна оценка од 3,01 во 2019 год. на 2,89 во 2021 год.), додека пак малку пониско ниво на задоволство се забележува и во однос на заштитата на животната средина (намалување од 2,68 во 2019 год. на 2,60 во 2021 год.), урбанизмот и урбанистичкото планирање (намалување од 2,73 во 2019 год. на 2,71 во 2021 год.) и демократијата, транспарентноста и отчетноста за работата (намалување од 2,70 во 2019 год. на 2,66 во 2021 год.).

	2014	2017	2018	2019	2020	2021
Генерално задоволство од услугите што ги обезбедува општината	3.34	3.09	3.12	3.21	3.10	2.97
Образование, култура, спорт и рекреација ²	3.58	3.16	3.15	3.20	3.40	3.24 (13 аспекти) / 3.20 (9 аспекти)
Урбанизам и урбанистичко планирање	3.26	2.67	2.78	2.73	2.93	2.71
Локален економски развој	2.90	2.44	2.43	2.46	2.60	2.51
Комунални услуги	3.30	2.89	2.94	2.99	3.02	3.04
Социјална заштита	2.99	2.33	2.32	2.58	2.82	2.65
Заштита на животната средина	3.22	2.52	2.48	2.68	2.70	2.60
Противпожарна заштита	3.80	3.50	3.50	3.36	/	3.40
Здравство и здравствена заштита на локално ниво	3.25	3.08	3.08	3.01	3.10	2.89
Демократија, транспарентност и отчетност во работата	3.04	2.54	2.61	2.70	2.70	2.66

Табела 2 – Задоволство од одделните области и услуги што ги обезбедуваат општините – просечни оценки по области по години

Од друга страна, со малку повисоки средни оценки оценети се услугите од сферата на локалниот економски развој (зголемување од 2,46 во 2019 год. на 2,51 во 2021 год.), комуналните услуги (зголемување од 2,99 во 2019 год. на 3,04 во 2021 год.), социјалната заштита (зголемување од 2,58 во 2019 год. на 2,65 во 2021 год.) и противпожарната заштита (зголемување од 3,36 во 2019 год. на 3,40 во 2021 год.) Услугите од областа на образованието, културата, спортот и рекреацијата се оценети со иста просечна оценка како и во 2019 год. (3,20 за 9 аспекти).

4.2.3 Образование, култура, спорт и рекреација

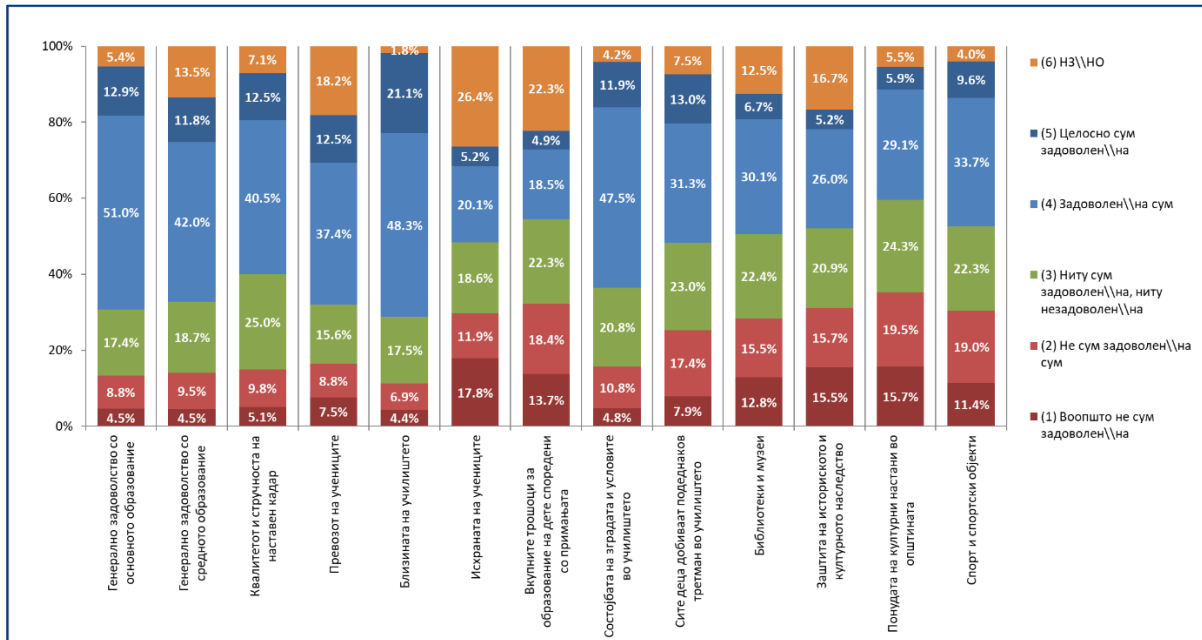
¹ Како што е веќе напоменато, заради тоа што истражувањето спроведено во 2020 год. дополнително се фокусираше врз прашања поврзани со Ковид-19 и ефектите од пандемијата и не ги вклучи сите аспекти од секоја област опфатени со претходните истражувања како и со последното од 2021 год., компаративната анализа се прави со резултатите од претходните години.

² За потребите на истражувањето спроведено во 2021 год. во делот што се однесуваше на сферата на Образование, култура, спорт и рекреација, беа додадени 4 нови аспекти на листата од 9 аспекти кои беа дел од истражувањата спроведени во периодот 2014, и 2017-2019 год. Од таа причина, за оваа област од надлежноста на општината, презентирани се податоците за сите 13 аспекти, но и просечната оценка за 9 аспекти заради споредување со податоците од претходните години.

Првата група на локални надлежности (*Графикон 7*) за која се бараше оценка на задоволството на граѓаните е *Образование, култура, спорт и рекреација*. Вкупната просечна оценка за 2021 год. е 3,24 за сите 13 аспекти кои беа предмет на оценка на задоволството на граѓаните (просечната оценка за 9 аспекти кои беа предмет на оценка во претходните истражувања е 3,20).

Општо земено, граѓаните изразија поголемо задоволство отколку незадоволство со услугите што ги добиваат од општините во оваа област.

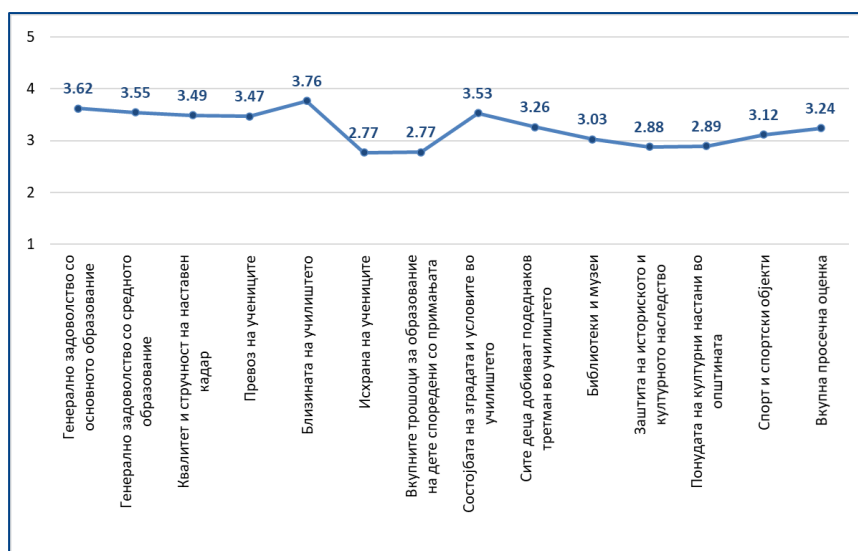
Во однос на евалуираните аспекти од областа на образованието, граѓаните се најзадоволни во однос на близината на училиштето (69% изјавиле дека се задоволни или целосно задоволни), потоа во однос на генералното задоволство со основното образование (64% од испитаниците одговориле дека се задоволни или целосно задоволни). Најниското ниво на задоволство е во однос на вкупните трошоци за образование на детето споредени со примањата (само 23% изјавиле дека се задоволни или целосно задоволни) и исхраната на децата (само 25% одговориле дека се задоволни или целосно задоволни).

Графикон 7 – Задоволство од услугите што ги обезбедуваат општините во сферата на образование, култура, спорт и рекреација – % (2021 год.)

Што се однесува до културата, спортот и рекреацијата, граѓаните се најзадоволни во однос на спортот и спортските објекти (43% одговориле дека се задоволни или целосно задоволни), додека најниското задоволство е во однос на заштита на историското и културното наследство (31% од испитаниците одговориле дека се задоволни или целосно задоволни со услугите што ги обезбедува општината во овој дел).

Како што е претходно кажано, вкупната просечна оценка за сите 13 аспекти кои беа предмет на евалуација на задоволството од страна на граѓаните (*Графикон 8*) во 2021 год. е 3,24. Близината на училиштето е оценета со највисока просечна оценка (3,76) а исхраната на учениците и вкупните трошоци за образование на децата споредени со примањата со најниска (2,77).

Графикон 8 – Задоволство од услуги што ги обезбедуваат општините во областа на образование, култура, спорт и рекреација – просечни оценки (2021 год.)

Вкупната просечна оценка во областа на образованието, културата, спортот и рекреацијата за 9 аспекти за кои може да се следи трендот по години е на исто ниво како во 2019 год. – 3,20 (Табела 3). Комапаративната анализа со резултатите од 2019 год. покажува подобрување на задоволството на граѓаните во однос на одредени аспекти кои беа предмет на оценка во овој дел од истражувањето, и тоа во однос на генералното задоволство со средното образование (од 3,29 на 3,55), квалитетот и стручноста на наставниот кадар (од 3,32 на 3,49), и генералното задоволство со основното образование (3,49 на 3,62). Сепак, споредено со 2019 год. се забележува и намалување на задоволството на граѓаните од одредени аспекти, особено во однос на исхраната на учениците (од 3,14 на 2,77), понудата на културни настани во општината (3,06 на 2,89), како и во однос на заштитата на историското и културното наследство (од 2,92 на 2,88).

	2014	2017	2018	2019	2020	2021
Генерално задоволство со основното образование	3,68	3,50	3,54	3,49	3,40	3,62
Генерално задоволство со средното образование	3,65	3,37	3,37	3,29	3,40	3,55
Квалитет и стручност на наставен кадар	3,64	3,35	3,50	3,32	3,40	3,49
Превоз на учениците	3,89	3,86	3,45	3,45	/	3,47
Исхрана на учениците	3,33	2,73	2,77	3,14	/	2,77
Библиотеки и музеи	3,47	2,87	2,90	3,01	/	3,03
Заштита на историското и културното наследство	3,47	2,76	2,74	2,92	/	2,88
Понудата на културни настани во општината	3,53	2,86	2,94	3,06	/	2,89
Спорт и спортски објекти	3,57	3,14	3,14	3,14	/	3,12
Вкупна просечна оценка	3,58	3,16	3,15	3,20	3,40	3,20

Табела 3 – Задоволство од услуги што ги обезбедуваат општините во областа на образование, култура, спорт и рекреација – просечни оценки за 9 аспекти – просечни оценки по години

4.2.4 Урбанизам и урбанистичко планирање

Вкупната просечна оценка за оваа област е 2,71. Во однос на сите оценувани аспекти на услугите што ги обезбедуваат општините во областа на урбанизмот и урбанистичкото планирање, која беше втора надлежност за која се оценуваше задоволството на граѓаните, се забележува поголемо ниво на незадоволство на испитаниците отколку задоволство (Графикон 9). Меѓу оние кои одговориле дека се задоволни или целосно задоволни, најголемиот процент (35%) се забележува во однос на урбанистичката уреденост на општината, а најмалиот (20%) е во однос на носењето детални урбанистички планови. Од друга страна, највисоко ниво на незадоволство се забележува во однос на урбанистичкото планирање во урбаната средина и руралната средина (42% испитаници во двата случаи изјавија дека воопшто не се задоволни или не се задоволни).

Графикон 9 – Задоволство од услугите што ги обезбедуваат општините во сферата на урбанизам и урбанистичко планирање – % (2021 год.)

Вкупната просечна оценка (2,71) за сферата на урбанизмот и урбанистичкото планирање е малку пониска споредено со 2018 год. (2,78) и 2019 год. (2,73) (Табела 4), но повисока споредено со 2017 год. (2,67). Што се однесува до истражувањето спроведено во 2020 год., повторно дел од аспектите не беа вклучени во истото и заради тоа не може да се направи соодветна споредба на резултатите. Додека урбанистичката уреденост на општината е оценета со највисока просечна оценка (2,84) од сите аспекти, носењето на детални урбанистички планови е оценето со најниска просечна оценка (2,59). Споредено со резултатите од 2019 год., во ова истражување се забележува мало подобрување на задоволството на граѓаните во однос на урбанистичката уреденост на општината и надзорот и контролата при изградба и/или реконструкција на објекти, додека во однос на носењето на детални урбанистички планови и имплементацијата на законот за постапување со бесправно изградени објекти се забележува пониско ниво на задоволство на граѓаните.

	2014	2017	2018	2019	2020	2021
Урбанистичка уреденост на општината	3.37	2.72	2.83	2.77	3.10	2.84
Надзор и контрола при изградба и/или реконструкција на објекти	3.19	2.59	2.72	2.65	2.90	2.68
Урбанистичко планирање во урбаната средина	3.35	2.61	2.69	2.71	/	2.70
Урбанистичко планирање во руралните	3.01	2.40	2.64	2.61	/	2.61

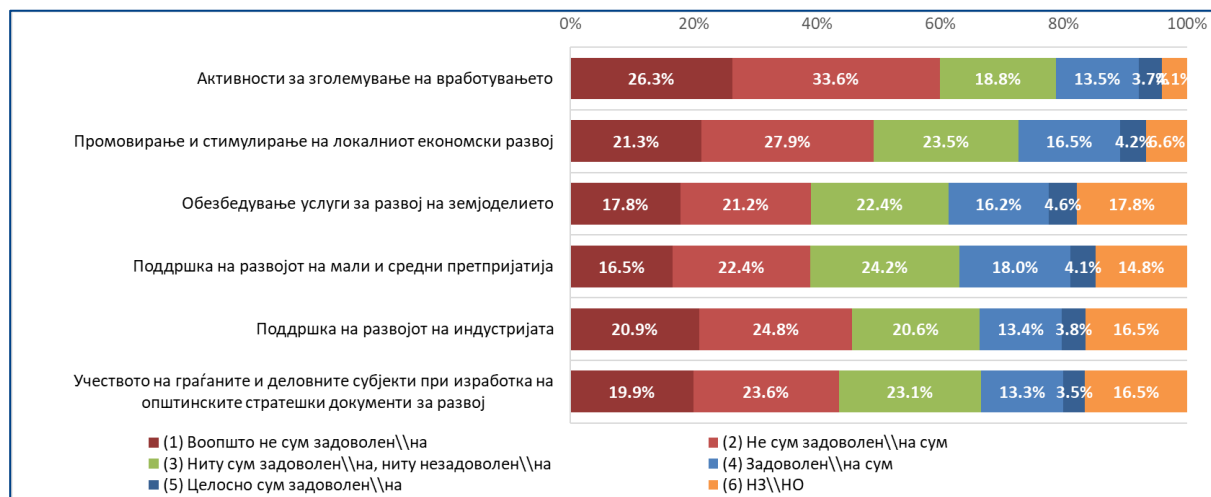
	2014	2017	2018	2019	2020	2021
средини						
Издавање документи од областа на урбанизмот	3.28	2.83	2.85	2.80	2.90	2.77
Носење детални урбанистички планови	3.19	2.61	2.70	2.70	2.80	2.59
Имплементација на законот за постапување со бесправно изградени објекти	3.42	2.91	3.01	2.90	/	2.76
Вкупна просечна оценка	3.26	2.67	2.78	2.73	2.93	2.71

Табела 4 – Задоволство од услугите што ги обезбедуваат општините во сферата на урбанизам и урбанистичко планирање – просечни оценки по години

4.2.5 Локален економски развој

Третата надлежност за која се оценуваше нивото на задоволство на граѓаните е локалниот економски развој. Генерално, граѓаните продолжуваат да бидат најмалку задоволни од услугите што ги обезбедуваат општините во оваа сфера. Вкупната просечна оценка е 2,51.

Процентот на испитаниците кои се незадоволни (воопшто не сум задоволен или не сум задоволен) за секој од оценуваните аспекти е значително поголем од проценот на оние кои се изјасниле како задоволни (задоволен или целосно задоволен). Од одделните аспекти кои беа предмет на оценка на степенот на задоволство во рамките на локалниот економски развој (Графикон 10), најголем процент (22%) од испитаниците одговорија дека се задоволни или целосно задоволни од обезбедувањето на услуги за поддршка на развојот на мали и средни претпријатија, додека најмал процент (16%) изјавиле дека се задоволни или целосно задоволни од учеството на граѓаните и деловните субјекти при изработка на општинските стратешки документи за развој, но и од активностите за зголемување на вработувањето (17%) и од поддршката на развојот на индустријата (17%). Од друга страна, најголем процент од испитаниците (60%) или воопшто не се задоволни или не се задоволни од активностите за зголемување на вработувањето.

Графикон 10 – Задоволство од услугите што ги обезбедуваат општините во сферата на локален економски развој – % (2021 год.)

Анализирано преку просечни оценки (Табела 5), во 2021 год., сферата на локалниот економски развој е оценета малку подобро (2,51) споредено со претходните кругови на истражувањето спроведени во периодот 2017-2019 година. Како и претходните години, активностите на општините за зголемување на вработувањето продолжува да биде најниско оценет аспект од сите други аспекти во сферата на локалниот економски развој, додека пак релативно

најголемо ниво на задоволство граѓаните продолжуваат да имаат од поддршката на развојот на мали и средни претпријатија.

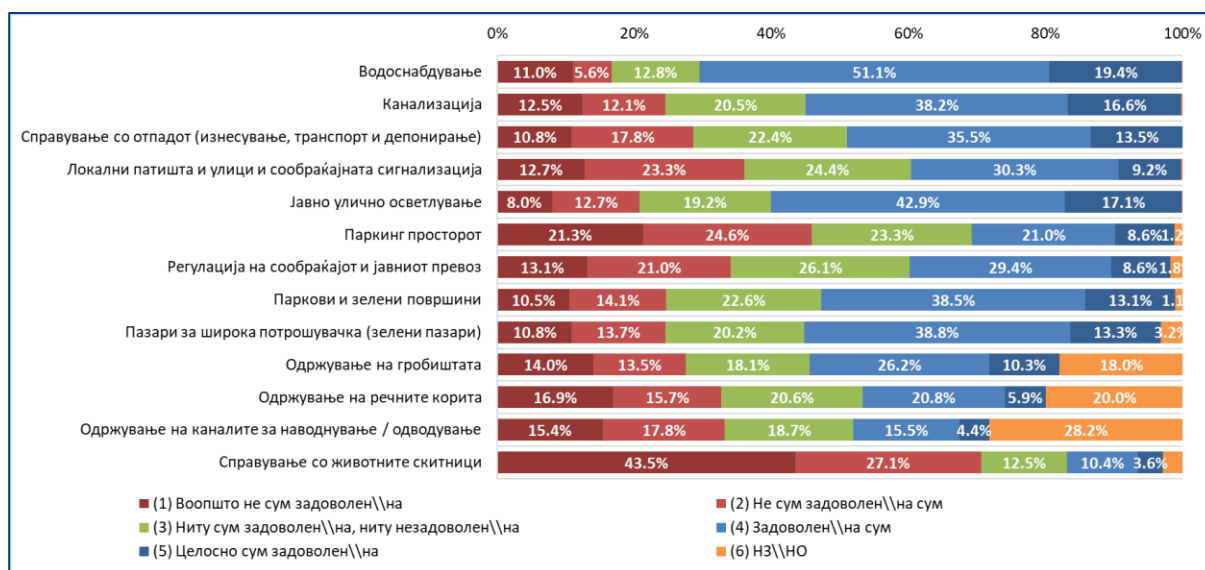
	2014	2017	2018	2019	2020	2021
Активности за зголемување на вработувањето	2.71	2.36	2.27	2.35	2.50	2.32
Промовирање и стимулирање на локалниот економски развој	2.97	2.46	2.38	2.42	2.60	2.51
Обезбедување услуги за развој на земјоделието	3.13	2.51	2.46	2.46	/	2.62
Поддршка на развојот на мали и средни претпријатија	3.02	2.55	2.59	2.60	2.70	2.66
Поддршка на развојот на индустријата	2.93	2.45	2.48	2.46	/	2.45
Учетвото на граѓаните и деловните субјекти при изработка на општинските стратешки документи за развој	2.86	2.30	2.36	2.44	/	2.48
Вкупна просечна оценка	2.94	2.44	2.42	2.46	2.60	2.51

Табела 5 – Задоволство од услугите што ги обезбедуваат општините во сферата на локален економски развој – просечни оценки по години

4.2.6 Комунални услуги

Единиците на локална самоуправа имаат бројни надлежности во областа на комуналните услуги. Како дел од ова истражување, повторно се оценуваше задоволството на граѓаните во однос на: 1) водоснабдување, 2) канализација, 3) справување со отпадот (изнесување, транспорт и депонирање), 4) локални патишта и улици и сообраќајната сигнализација, 5) јавно улично осветлување, 6) паркинг просторот, 7) регулација на сообраќајот и јавниот превоз, 8) паркови и зелени површини, 9) пазари за широка потрошувачка (зелени пазари), 10) одржување на гробиштата, 11) одржување на речните корита, 12) одржување на каналите за наводнување / одводување, и 13) справување со животните скитници. Вкупната просечна оценка за оваа област е 3,04.

Најголем процент од испитанитиците (71%) одговориле дека се задоволни или целосно задоволни со водоснабдувањето, додека најниско задоволство се забележува во однос на справувањето со животните скитници (14% одговориле дека се задоволни или целосно задоволни, додека мнозинството од 71% кажале дека воопшто не се задоволни или не се задоволни со оваа услуга) (Графикон 11). Се забележува и поголемо незадоволство на граѓаните со паркинг просторот (35% одговориле дека воопшто не се задоволни или не се задоволни).

Графикон 11 – Задоволство од услугите што ги обезбедуваат општините во сферата на комунални услуги – % (2021 год.)

И просечните оценки го кажуваат истото – највисоката просечна оценка е забележана за водоснабдувањето (3,62), а најниската за справувањето со животните скитници (2,01). Споредено со вкупните просечни оценки за оваа област од претходните истражувања, резултатите од најновото истражување покажуваат подобрување на 3,04 (Табела 6). Споредено со резултатите од 2019 год. се забележува и подобра просечна оценка и за следните аспекти оценувани во оваа област, и тоа: водоснабдување (од 3,49 на 3,62), јавно улично осветлување (од 3,32 на 3,48), паркови и зелени површини (од 2,92 на 3,30), пазари за широка потрошувачка (од 3,07 на 3,31), и одржување на гробиштата (од 2,95 на 3,06). Останатите аспекти или се на исто/слично ниво како во 2019 год. или се послабо оценети.

	2014	2017	2018	2019	2020	2021
Водоснабдување	3.74	3.43	3.67	3.49	3.60	3.62
Канализација	3.47	3.29	3.39	3.37	3.40	3.35
Справување со отпадот	3.59	3.29	3.28	3.33	/	3.23
Локални патишта и улици и сообраќајната сигнализација	3.33	2.88	2.89	3.05	/	3.00
Јавно улично осветлување	3.49	3.30	3.30	3.32	/	3.48
Паркинг просторот	2.96	2.59	2.66	2.79	/	2.71
Регулација на сообраќајот и јавниот превоз	3.38	2.93	2.96	3.09	/	2.99
Паркови и зелени површини	3.50	2.98	3.04	2.92	/	3.30
Пазари за широка потрошувачка	3.47	3.24	3.24	3.07	/	3.31
Одржување на гробиштата	3.25	2.83	2.86	2.95	/	3.06
Одржување на речните корита	3.25	2.48	2.57	2.79	3.00	2.79
Одржување на каналите за наводнување	3.14	2.40	2.58	2.65	2.90	2.66
Справување со животните скитници	2.76	1.87	1.78	2.09	2.20	2.01
Вкупна просечна оценка	3.33	2.89	2.94	2.99	3.02	3.04

Табела 6 – Задоволство од услугите што ги обезбедуваат општините во сферата на комунални услуги – просечни оценки по години

4.2.7 Социјална заштита

Петтата област во прашалникот за која се оценуваше задоволството на граѓаните од услугите на општините е социјална заштита, и тоа следните поконкретни аспекти: 1) градинки и

згрижување на децата, 2) социјална грижа и поддршка за сиромашните, 3) социјална грижа и поддршка за стари и изнемоштени лица, 4) услуги за лица со посебни потреби (посебни училишта, достапност до објекти, вклучување во секојдневниот живот, и сл.), 5) домови за стари лица, б) домови за деца без родители, и 7) установи за зависници од алкохол и дрога. Вкупната просечна оценка за оваа област е 2,65.

Како што се гледа од *Графиконот 12*, најголемиот процент од испитаниците (58%) одговорија дека се задоволни или целосно задоволни со градинките и згрижувањето на децата. Од друга страна, 48% од испитаниците одговорија дека воопшто не се задоволни или не се задоволни од установи за зависници од алкохол и дрога, односно, 47% од домовите за деца без родители.

Графикон 12 – Задоволство од услугите што ги обезбедуваат општините во сферата на социјална заштита – % (2021 год.)

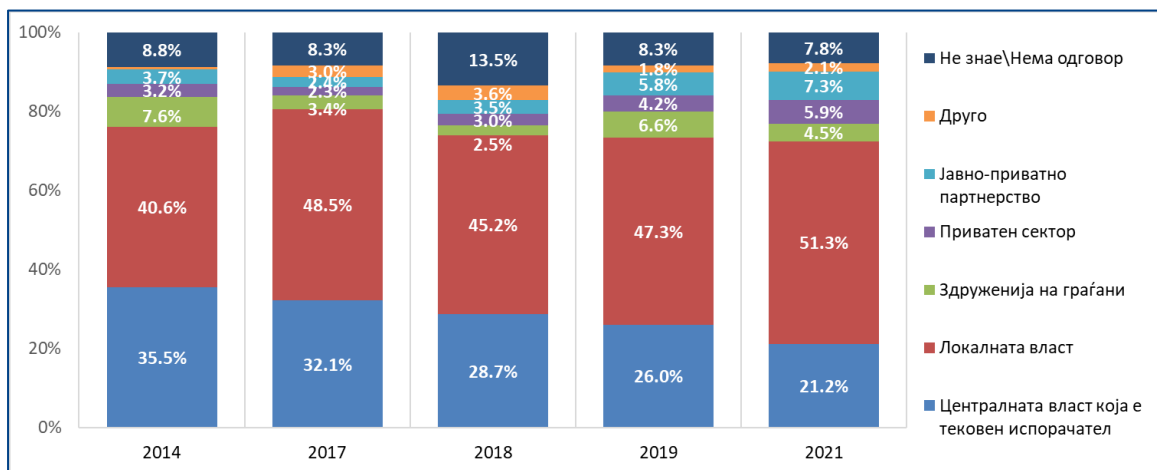
Во *Табелата 7* во продолжение дадени се просечните оценки за оценуваните аспекти во оваа област како за последното истражување така и за претходните кругови. Споредено со истражувањата спроведени во периодот 2017-2019 год., вкупната просечна оценка (2,65) оваа година укажува на малку подобро просечно задоволство на граѓаните од услугите во оваа област. Компаративната анализа на просечните оценки за секој аспект со оние од 2019 год., покажуваат подобрување на задоволството на граѓаните во однос на пет (5) од седумте (7) оценувани аспекти, и тоа во однос на градинки и згрижување на децата (од 3,34 на 3,48), социјална грижа и поддршка за стари и изнемоштени лица (од 2,60 на 2,72), услуги за лица со посебни потреби (од 2,63 на 2,72), домови за стари лица (од 2,47 на 2,52) и домови за деца без родители (од 2,12 на 2,19). Исто ниво на задоволство граѓаните изразија во однос на социјалната грижа и поддршка за сиромашните (2,70 во 2019 год, и 2,71 во 2021 год.) и малку пониско ниво на задоволство во однос на установите за зависници од алкохол и дрога (од 2,23 на 2,19). Во однос на просечните оценки од 2017 и 2018 год., последните резултати покажуваат повисоко ниво на задоволство на граѓаните во однос на сите оценувани аспекти.

	2014	2017	2018	2019	2020	2021
Градинки и згрижување на децата	3.72	3.24	3.15	3.34	3.50	3.48
Социјална грижа и поддршка за сиромашните	3.09	2.35	2.40	2.70	2.90	2.71

Социјална грижа и поддршка за стари и изнемоштени лица	3.08	2.32	2.36	2.60	2.80	2.72
Услуги за лица со посебни потреби	3.09	2.30	2.38	2.63	2.70	2.70
Домови за стари лица	2.80	2.15	2.25	2.47	2.60	2.52
Домови за деца без родители	2.54	1.97	1.82	2.12	2.40	2.19
Установи за зависници од алкохол и дрога	2.65	1.96	1.89	2.23	/	2.19
Вкупна просечна оценка	3.00	2.33	2.32	2.58	2.82	2.65

Табела 7 – Задоволство од услугите што ги обезбедуваат општините во сферата на социјална заштита – просечни оценки по години

На прашањето 'Кој би бил најсоодветен испорачател на овие услуги?' (Графикон 13), како и претходните години, најголемиот процент од испитаниците (51%) одговорија дека тоа би била локалната власт, додека проценотот (21%) на оние кои сметаат дека тоа би била централната власт како тековен испорачател продолжува да се намалува. Значително помали проценти на испитаниците сметаат дека тоа би биле здруженија на граѓани (5%), јавно-приватно партнерство (7%) односно приватниот сектор (6%).

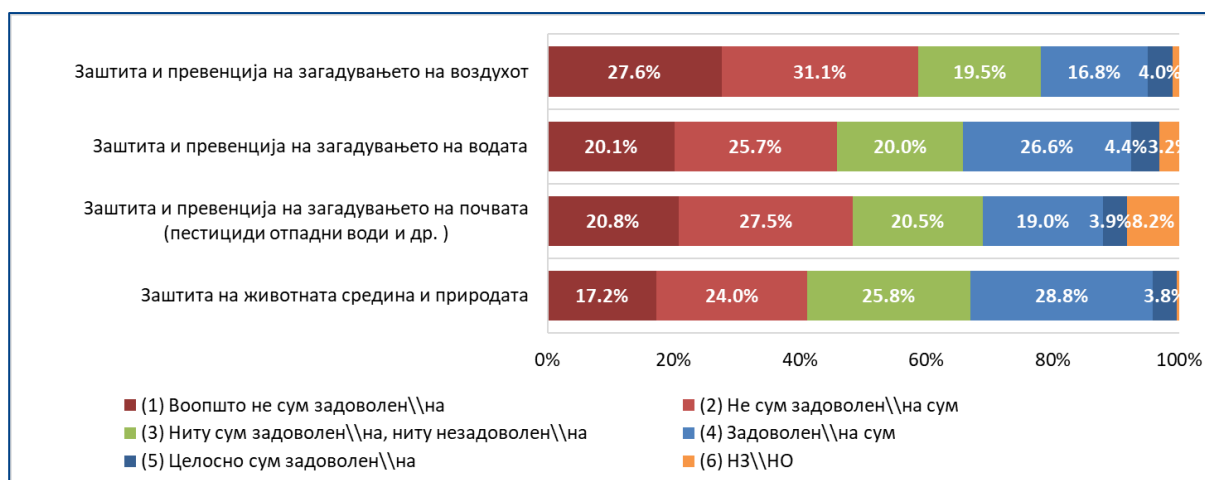
Графикон 13 – Мислење на граѓаните за најсоодветен испорачател на услугите во областа на социјална заштита – % по години

Со ова се потврдува дека граѓаните продолжуваат да го делат мислењето дека услугите од значење за локалното население најдобро е да ги обезбедуваат локалните власти. Од резултатите исто така може да се забележи дека сè уште е на ниско ниво свесноста на граѓаните за другите алтернативни начини на испорачување на локалните услуги, како што се јавно-приватно партнерство, и др.

4.2.8 Заштита на животната средина

Во рамките на оваа општинска надлежност којашто беше цел на испитувањето на задоволството на граѓаните, се разгледуваа следните аспекти: 1) заштита на животната средина и природата, 2) заштита и превенција на загадувањето на почвата (пестициди отпадни води и др.), 3) заштита и превенција на загадувањето на водата, и 4) заштита и превенција на загадувањето на воздухот. Вкупната просечна оценка е 2,60.

Најголем процент од испитаниците (59%) одговорија дека воопшто не се задоволни или не се задоволни од заштитата и превенцијата на загадувањето на воздухот, додека највисоко ниво на задоволство (33%) е изразено во однос заштитата на животната средина и природата (Графикон 14). Кај сите оценувани аспекти во оваа област, проценотот на незадоволните граѓани е забележително поголем од задоволните.

Графикон 14 – Задоволство од услугите што ги обезбедуваат општините во сферата на заштита на животна средина – % (2021 год.)

Просечните оценки укажуваат на истите аспекти со кои граѓаните најмногу, односно најмалку се задоволни во рамките на заштитата на животна средина (Табела 8). Споредено со претходните години, се забележува подобрување на вкупната просечна оценка за сите аспекти кои беа предмет на оценка на задоволството на граѓаните во оваа област во однос на 2017 и 2018 год., но, во однос на 2019 год., се забележува помал пад од 2,68 на 2,60, како резултат на пониското ниво на задоволство на граѓаните со сите аспекти освен со заштитата на животната средина и природата кое е на исто ниво.

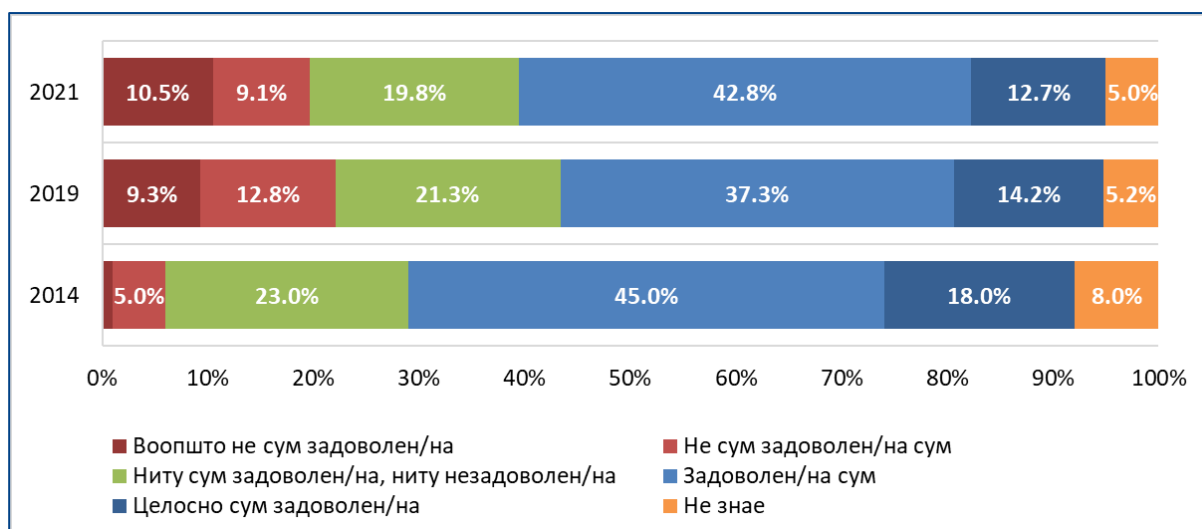
	2014	2017	2018	2019	2020	2021
Заштита на животната средина и природата	3.28	2.67	2.68	2.77	2.90	2.78
Заштита и превенција на загадувањето на почвата	3.06	2.49	2.47	2.56	/	2.54
Заштита и превенција на загадувањето на водата	3.30	2.56	2.61	2.83	/	2.68
Заштита и превенција на загадувањето на воздухот	3.18	2.37	2.14	2.55	2.50	2.38
Вкупна просечна оценка	3.21	2.52	2.48	2.68	2.70	2.60

Табела 8 – Задоволство од услугите што ги обезбедуваат општините во сферата на заштита на животна средина – просечни оценки по години

4.2.9 Противпожарна заштита

Вкупната просечна оценка за противпожарна заштита, седмата по ред надлежност на општините за која исто така се испитуваше нивото на задоволството на граѓаните, е 3,40. Како што е кажано и претходно, противпожарната заштита бележи најголемо вкупно просечно ниво на задоволство на граѓаните споредено со останатите надлежности.

Повеќе од половина од испитаниците (56%) се или задоволни или целосно задоволни од услугите што ги обезбедуваат општините во областа на противпожарна заштита, додека околу 20% од анкетираниите испитаници изјавиле дека воопшто не се задоволни или не се задоволни со истите (Графикон 15).

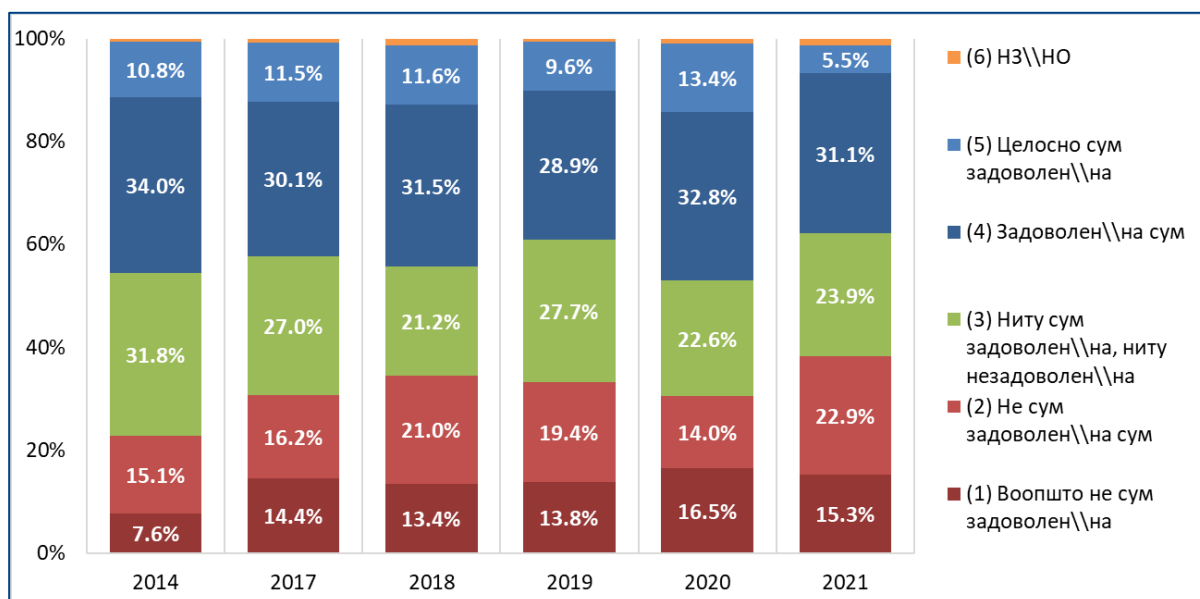
Графикон 15 – Задоволство од услугите што ги обезбедуваат општините во сферата на противпожарна заштита – % по години

Споредено со податоците од 2019 год. се забележува малку повисоко задоволство на граѓаните со оваа област (од 52% на 56% од граѓаните кои изјавиле дека се или задоволни или целосно задоволни).

4.2.10 Здравствена заштита

Услугите што ги обезбедуваат општините во сферата на здравствената заштита оценети се со вкупна просечна оценка 2,89.

Речиси ист процент од испитаниците одговорија дека се задоволни или целосно задоволни (37%) од услугите во оваа област, односно дека воопшто не се задоволни или не се задоволни (38%), додека 24% се неутрални и изјавија дека ниту се задоволни ниту незадоволни (Графикон 16). Споредбените резултати по години укажуваат на зголемено незадоволство на граѓаните од здравствената заштита.

Графикон 16 – Задоволство од услугите што ги обезбедуваат општините во сферата на здравствена заштита – % по години

4.2.11 Демократија, транспарентност и отчетност во работата

Во однос на демократијата, транспарентноста и отчетноста во работата, следните неколку аспекти беа предмет на испитување на задоволството на граѓаните, и тоа: 1) достапност до информации од општината (општински весник, веб страна, локална телевизија/радио...), 2) достапност до информации за општинските услуги и активности, 3) достапност до информации за работата на советот на општината, 4) достапност до информации за државните услуги и активности, 5) учеството на граѓаните при носење на стратешки одлуки од локално значење, 6) запознавање на граѓаните за трошењето на општинскиот буџет, 7) промовирање на соработката меѓу различните етнички заедници, и 8) справување со корупција. Вкупната просечна оценка во оваа област е 2,66.

Аспектите за кои поголем процент од испитаниците изјавиле дека се задоволни или целосно задоволни се следните: достапност до информации од општината (општински весник, веб страна, локална телевизија\радио...) - 39%, достапност до информации за општинските услуги и активности – 34%, и промовирање на соработката меѓу различните етнички заедници – 31% (Графикон 17).

Со исклучок на достапноста до информации од општината (општински весник, веб страна, локална телевизија\радио...), процентот на незадоволните граѓани е поголем од задоволните во однос на сите останати аспекти оценувани во оваа област. Во однос на останатите оценувани аспекти, испитаниците одговорија дека воопшто не се задоволни или не се задоволни, пред сè, од справувањето со корупцијата (59%), запознавањето на граѓаните за трошењето на општинскиот буџет (54%), како и во однос на учеството на граѓаните при носење на стратешки одлуки од локално значење (47%). Исто така, повеќе од една третина (39%) од анкетираниите испитаници изјавија дека воопшто не се задоволни или не се задоволни од достапноста до информации за работата на Советот на општината.

Графикон 17 – Задоволство од услугите што ги обезбедуваат општините во сферата на демократија, транспарентност и отчетност во работата – % (2021)

Просечните оценки за секој од оценуваните аспекти во оваа област се прикажани во Табелата 9 во продолжение, вклучително и просечните оценки од претходните истражувања. Анализата на податоците по години укажува на намалување на нивото на задоволство на граѓаните кога станува збор за тоа како општините се справуваат со корупција (од 2,39 во 2019 год. на 2,16 во

2021 год.), но и во однос на учеството на граѓаните при носење стратешки одлуки од локално значење (од 2,59 во 2019 год. на 2,48 во 2021 год.).

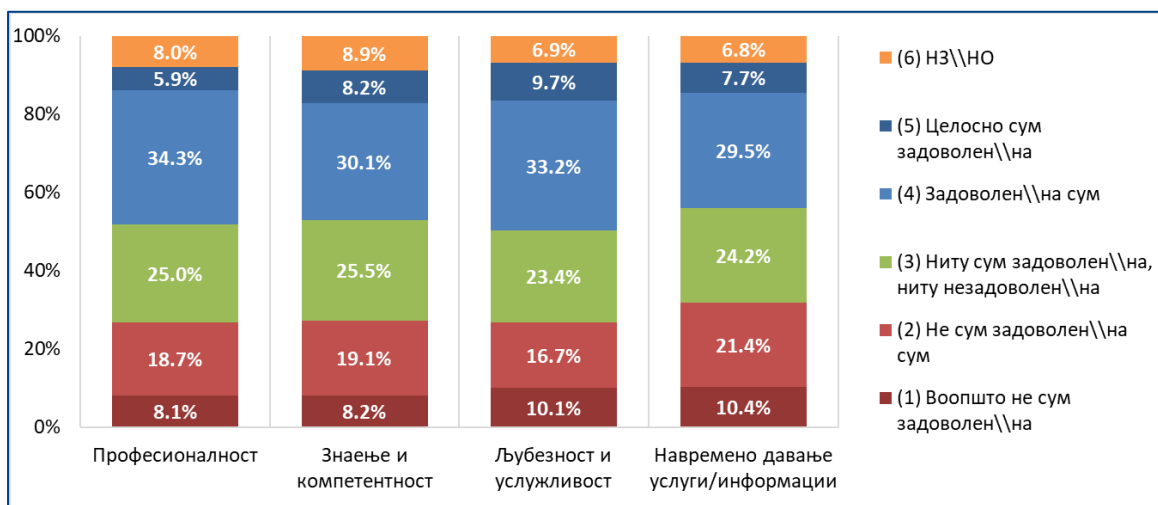
	2014	2017	2018	2019	2020	2021
Достапност до информации од општината	3.33	2.95	2.94	2.99	3.10	3.03
Достапност до информации за општинските услуги и активности	3.18	2.80	2.91	2.92	/	2.89
Достапност до информации за работата на Советот на општината	3.05	2.65	2.79	2.75	/	2.74
Достапност до информации за државните услуги и активности	3.21	2.67	2.81	2.84	/	2.77
Учеството на граѓаните при носење стратешки одлуки од локално значење	2.84	2.33	2.45	2.59	2.60	2.48
Запознавање на граѓаните за трошењето на општинскиот буџет	2.75	2.22	2.24	2.40	2.40	2.36
Промовирање на соработката меѓу различните етнички заедници	3.20	2.63	2.55	2.74	/	2.85
Справување со корупција	2.75	2.08	2.23	2.39	/	2.16
Вкупна просечна оценка	3.04	2.54	2.62	2.70	2.70	2.66

Табела 9 – Задоволство од услугите што ги обезбедуваат општините во сферата на заштита на демократија, транспарентност и отчетност во работата – просечни оценки по години

4.2.12 Задоволство од работата на општинската администрација

Претпоследното прашање во делот за задоволството од услугите што ги дава општината се однесуваше на нивото на задоволството на граѓаните од работата на општинската администрација. Како дел од ова прашање, испитаниците требаше да одговорат колку се задоволни од следните четири (4) аспекти од работата на администрацијата на локалните власти, и тоа: 1) професионалност, 2) знаење и компетентност, 3) љубезност и услужливост, и 4) навремено давање услуги\информации.

Според резултатите од оваа анкета (Графикон 18), поголем процент од граѓаните се генерално позадоволни отколку незадоволни од сите оценувани аспекти во однос на работењето на општинската администрација. Поконкретно, граѓаните се позадоволни од љубезноста и услужливоста (43%) и професионалноста (40%) на општинската администрација отколку од нивното знаење и компетентноста (38%) и навременото давање услуги/информации (37%).

Графикон 18 – Задоволството на граѓаните од работата на општинската администрација – % (2021)

Последното прашање во овој дел се однесуваше на ставот на граѓаните дали месните заедници треба да имаат поголема улога во локалната самоуправа. Мнозинството од 74% го делат овој став, додека 12% не се согласуваат а 14% немаат мислење по ова прашање (Графикон 19).

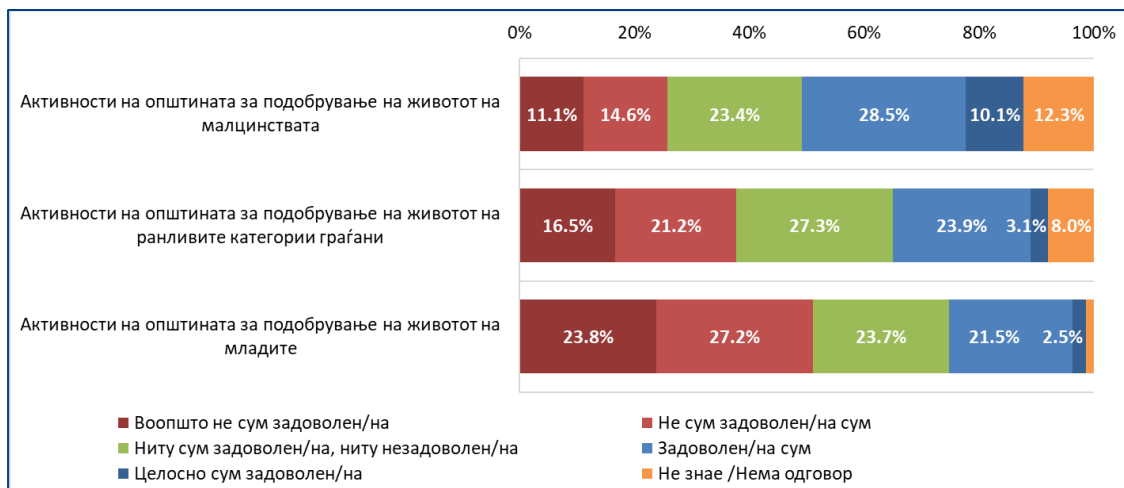

Графикон 19 – Мислење на граѓаните дали месните заедници треба да имаат поголема улога во локалната самоуправа – % (2021 год.)

4.3 Малцинства, ранливи категории на граѓани и млади

Овој дел од истражувањето беше ревидиран од претходните години со цел да го испита задоволството на граѓаните од активностите што општината ги презема за подобрување на квалитетот на животот одделно на: 1) малцинствата, 2) ранливите категории граѓани и 3) младите.

Највисоко ниво на незадоволство (51%) граѓаните изразија во однос на активностите на општината за подобрување на животот на младите (Графикон 20). Во однос на останатите две прашања, 38% од граѓаните одговорија дека воопшто не се задоволни или не се задоволни од активностите на општината за подобрување на животот на ранливите категории граѓани, а 26% воопшто не се задоволни или не се задоволни од активностите кои ги презема општината за подобрување на животот на малцинствата.

Графикон 20 – Задоволство на граѓаните од активностите што општината ги презема за подобрување на квалитетот на животот на: 1) малцинствата, 2) ранливите категории граѓани и 3) младите – % (2021 год.)

Анализата по демографските карактеристики на испитаниците открива одредени статистички значајни разлики во однос на оние кои се незадоволни со овие три аспекти.

Имено, во однос на активностите на општините за подобрување на квалитетот на животот на малцинствата, испитаниците од руралните средини (33%) се значително понезадоволни од овој аспект од оние од урбаните (20%), испитаниците од другите етнички групи (40%) се значително понезадоволни споредено со Албанците (27%) и Македонците (23%), испитаниците од Полошкиот плански регион (42%) кои се значително понезадоволни споредено со испитаниците од другите региони, како и испитаниците со најниски примања (до 9.000 ден. – 49% и од 9.001 – 15.000 ден. – 42%) кои се значително понезадоволни споредено со испитаниците со повисоки примања.

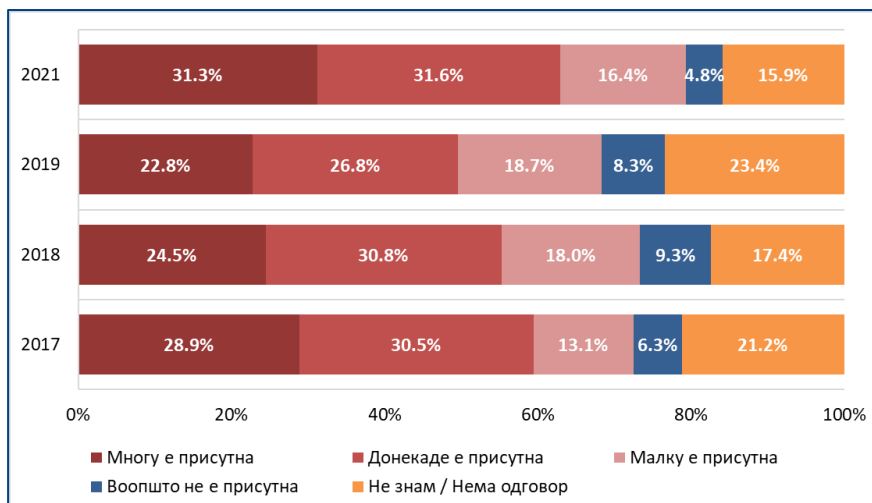
Што се однесува до активностите на општините за подобрување на квалитетот на животот на ранливите категории граѓани, мажите (41%) се понезадоволни од жените (35%), испитаниците од руралните средини (44%) од оние од урбаните средини (33%), припадниците од другите етнички групи (47%) споредено со оние од македонската (37%) и албанската (36%) етничка група, граѓаните од Североисточниот плански регион (52%) споредено со граѓаните од другите плански региони, како и граѓаните со најниските примања до 9.000 ден (69%) споредено со граѓаните кои имаат повисоки примања.

Во однос на активностите на општините за подобрување на квалитетот на животот на младите, повисоко ниво на незадоволство се забележува кај испитаниците од руралните средини (57%) отколку кај оние од урбаните (47%), но и меѓу испитаниците од македонска и друга етничка припадност (53% во двата случаи) споредено со оние од албанска етничка припадност (45%). Во однос на годините, нема значајни статистички разлики помеѓу одделните возрасни групи во задоволството од активностите кои ги преземаат општините за да го подобрат квалитетот на животот на младите.

4.4 Корупција

Овој дел од истражувањето имаше за цел да ја истражи перцепцијата на граѓаните за присуството на корупцијата во општините при реализација на нивните надлежности, нивното мислење за тоа кои функции на општините се најподложни на злоупотреба, искуството со корупцијата и дали има подобрување во однос на периодот пред 12 месеци кога станува збор за присуството на корупцијата во општините и нивното работење.

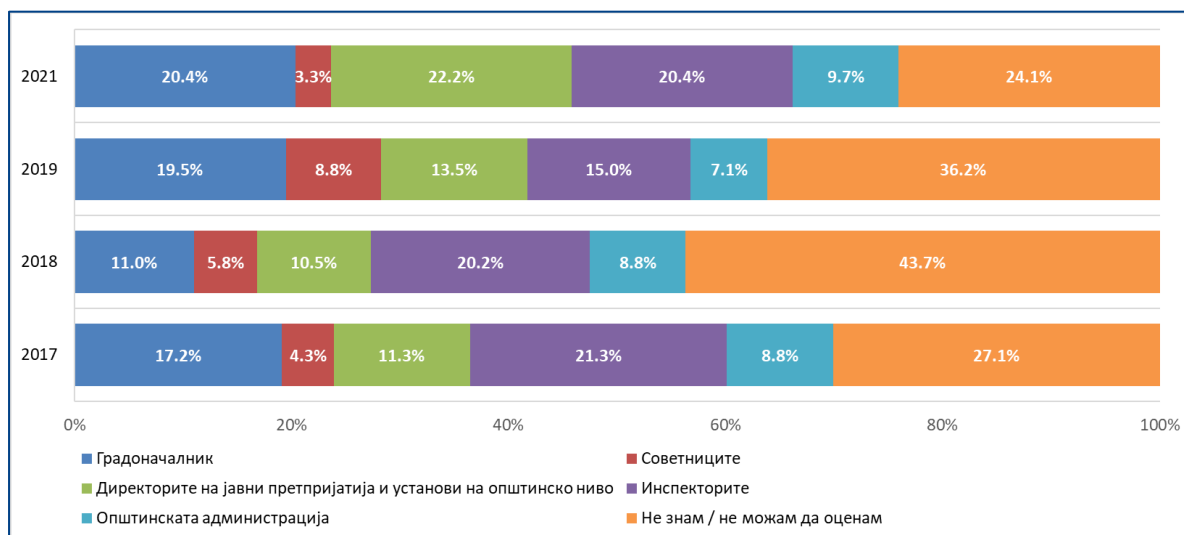
Процентот на испитаници кои го делат мислењето дека корупцијата е многу (31%) и донекаде присутна (32%) во општините при реализација на нивните надлежности е најголем во 2021 год. споредено со претходните години (*Графикон 21*). Воедно, процентот на оние кои сметаат дека корупцијата воопшто не е присутна (5%) е на најниско ниво од сите години.

Графикон 21 – Присуство на корупција во општината при реализација на нејзините надлежности – % по години

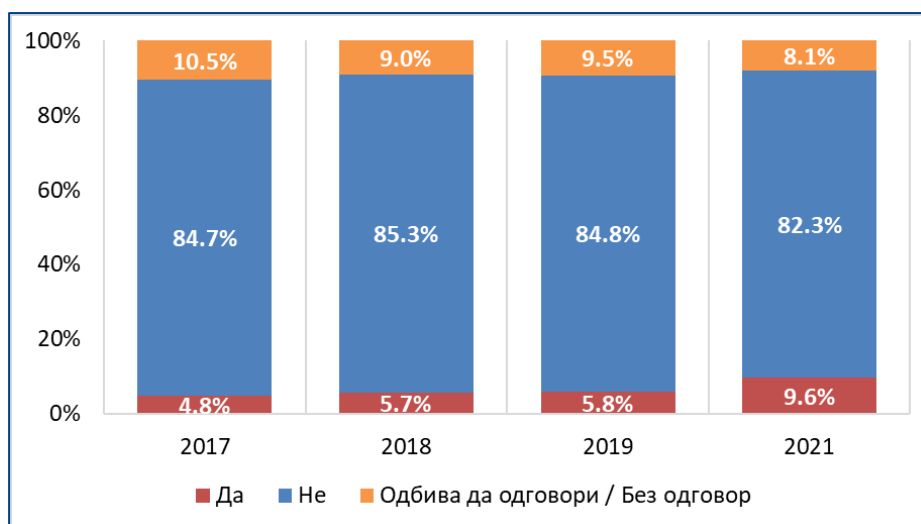
Оние што сметаат дека корупцијата е многу присутна во работењето на општините се наоѓаат повеќе помеѓу испитаниците од руралните средини (35%) отколку од урбаните (29%), меѓу испитаниците кои живеат во Полошкиот плански регион (45%) споредено со другите региони, како и меѓу испитаниците со најнизок приход во домаќинството – до 9.000 ден. (51%), споредено со останатите.

Директорите на јавните претпријатија и установи на општинско ниво (22%), градоначалниците (20%) и инспекторите (20%) се функциите кои се најподложни на злоупотреби според перцепцијата на граѓаните (Графикон 22). Споредено со претходните години, се забележува зголемување на оние кои го делат ова мислење, особено во однос на директорите и градоначалниците, но и во однос на општинската администрација.

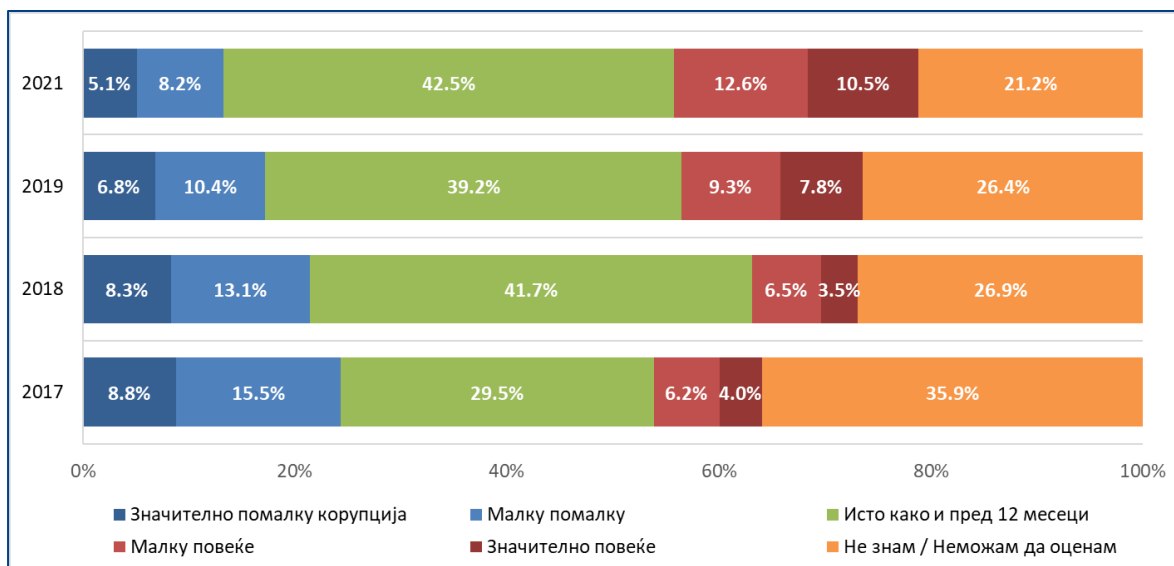
Графикон 22 – Перцепција на граѓаните за локални функции подложни на злоупотреба – % по години

Иако на мнозинството (82%) од испитаниците не им било побарано мито од било каков облик, последното истражување покажува зголемување на процентот на оние (Графикон 23) кои потврдија дека во изминатите 12 месеци ним лично или на некој од нивното потесно семејство им биле подбарани пари, стока или услуга за завршување или забрзување на некоја работа во општината – од 5% во 2017 год., 6% во 2018 и 2019 год. на 10% во 2021 год.

Графикон 23 – Искуство со корупција – % по години

Во исто време, продолжува да се зголемува и процентот на оние кои сметаат дека, споредено со периодот пред 12 месеци, денес во општините има малку повеќе или значително повеќе (23%) корупција (Графикон 24). Овој процент бил значително помал претходните години (10% во 2017 и 2018 год, и 17% во 2019 год.). Последните податоци откриваат продолжување на надолниот тренд на оние кои го делат мислењето дека во општините денес има значително помалку или малку помалку корупција (од 24% во 2017, 21% - 2018, 17% - 2019 на 13% во 2021 год.). Сепак, како и во 2018 и 2019 год., најголем дел од испитаниците (43%) сметаат дека нема промени во однос на присутноста на корупција во општините споредено со периодот пред 12 месеци и дека таа е на исто ниво.

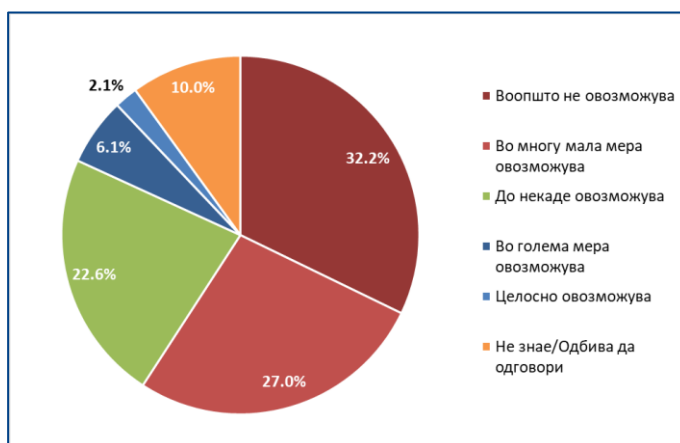
Графикон 24 – Перцепција на граѓаните за нивото на корупција во општините денес споредено со периодот пред 12 месеци – % по години

4.5 Механизми за учество на граѓаните во процесот на донесување одлуки во општините

Овој дел од истражувањето имаше за цел да обезбеди информации за оценката на граѓаните дали начинот на кој е организирана локалната самоуправа овозможува луѓето да бидат вклучени во процесот на одлучување и да влијаат врз одлуките на локално ниво. Исто така,

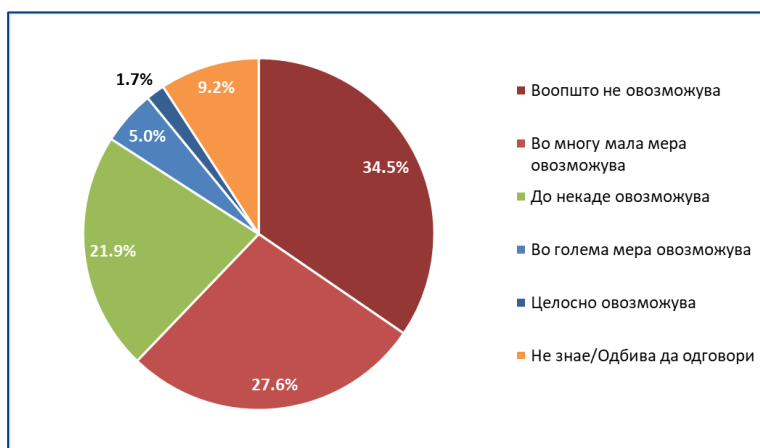
овој дел беше дизајниран да го оцени степенот на учество на граѓаните во процесот на донесување одлуки на локално ниво, типот на користените механизми за учество, како и степенот на заинтересираност на граѓаните за идно користење на овие механизми. На крајот на овој дел, испитаниците дадоа мислење дали сметаат дека жените подеднакво учествуваат во процесот на донесување одлуки на локално ниво како и мажите, но и дали се согласуваат дека младите учествуваат во процесот на донесување одлуки на локално ниво.

Над половина (59%) од испитаниците сметаат дека начинот на кој е организирана општината воопшто не овозможува или во многу мала мера овозможува вклучување на граѓаните во процесот на одлучување на локално ниво (Графикон 25). Оние кои се попозитивни и сметаат дека сепак им е овозможено на луѓето како нив да учествуваат во носење на локалните одлуки се значително помалку (8%).

Графикон 25 – Оценка на граѓаните дали начинот на кој е организирана локалната самоуправа овозможува луѓето да бидат вклучени во процесот на одлучување – % (2021 год.)

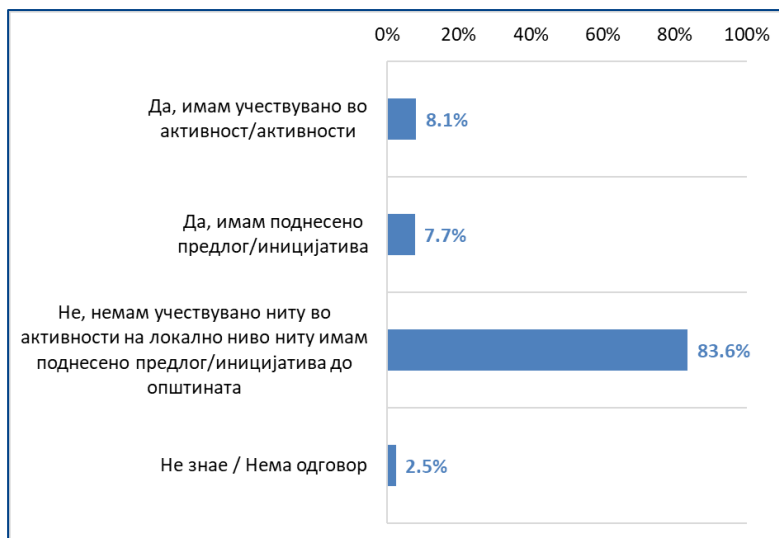
Уште поголем број (62%) не веруваат дека начинот на кој е организирана локалната самоуправа овозможува луѓето како нив да влијаат врз одлуките на локално ниво, додека само 7% сметаат дека нивните предлози се земаат предвид (Графикон 26).

Графикон 26 – Оценка на граѓаните дали начинот на кој е организирана локалната самоуправа овозможува луѓето да влијаат врз одлуките на локално ниво – % (2021 год.)

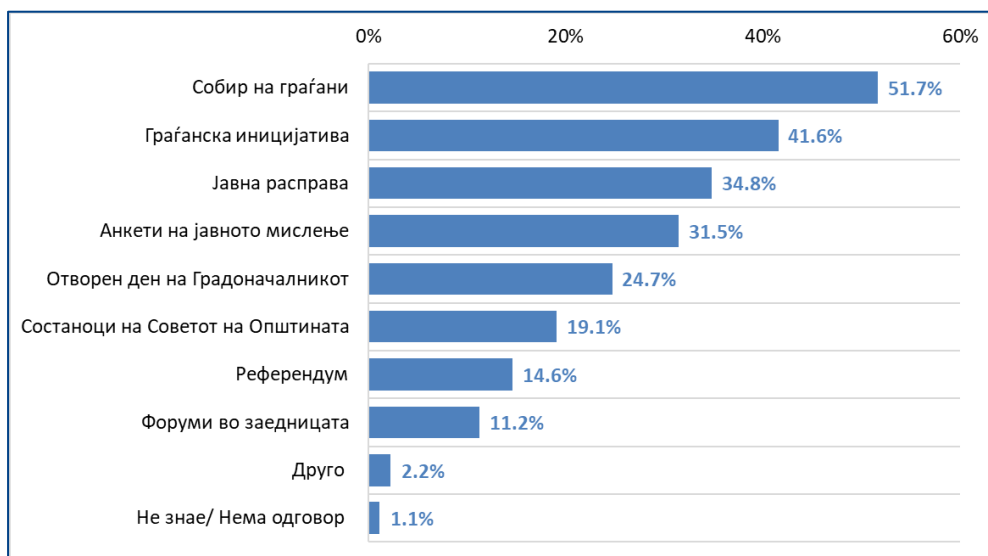
Граѓанското директно учество преку активности и механизми на општината поврзани со носење политики или одлуки од локално значење и преку поднесување предлози/иницијативи продолжува да биде на ниско ниво. Имено, мнозинството од граѓаните (84%) не учествувале ниту во активности поврзани со носење политики или одлуки на локално ниво, ниту поднеле предлог/иницијатива за решавање на некој проблем (прашање) во надлежност на општината

(Графикон 27). Околу 8% одговориле потврдно дека учествувале во активност или активности на општината, и дека имаат поднесено предлог или иницијатива.

Графикон 27 – Граѓанско учество во активности поврзани со носење политики или одлуки на локално ниво, или поднесени предлози/иницијативи – % (2021 год.)

Малку над половина (52%) од испитаниците кои потврдија дека учествувале во активности поврзани со носење политики или одлуки на локално ниво, одговорија дека имаат учествувано на собир на граѓани, потоа на граѓанска иницијатива (42%), јавна расправа (35%), анкети на јавно мислење (31%), отворен ден на градоначалникот (25%), состаноци на Советот (19%), референдум (15%) или Форуми во заедницата (11%) (Графикон 28).

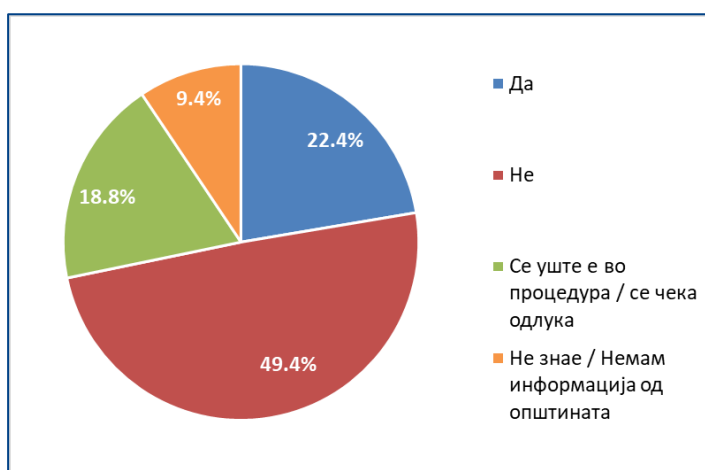
Графикон 28 – Активности поврзани со носење политики или одлуки на локално ниво на кои учествувале граѓаните – % од n=89 испитаници (2021 год.)

Од оние кои потврдиле дека имаат поднесено предлог или иницијатива, најголемиот дел (31%) од тие предлози или иницијативи биле од сферите поврзани со решавање комунални проблеми (30%), животна средина (24%) и образование (21%) (за останатите области, видете го Графиконот 29).

Графикон 29 – Граѓански предлози/иницијативи по области на живеењето – % од n=85 испитаници (2021 год.)

Околу 22% од оние кои поднеле предлог/иницијатива, потврдија дека истите биле прифатени, додека 19% од испитаниците изјавија дека нивниот предлог/иницијатива е во процедура или се чека одлука (Графикон 30). Сепак, најголемиот дел од испитаниците (49%) одговорија дека нивните предлози/иницијативи не биле прифатени.

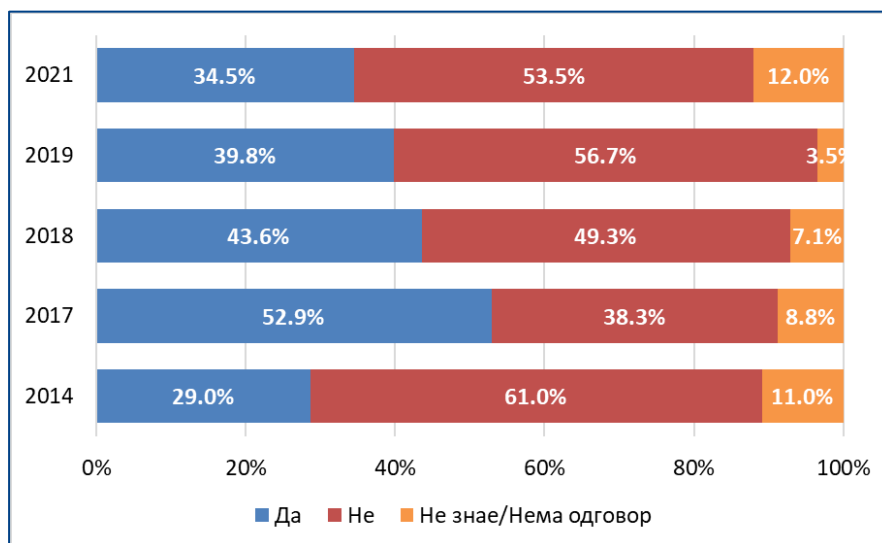
Графикон 30 – Статус на граѓанските предлози/иницијативи – % од n=85 испитаници (2021 год.)

Повеќе од една четвртина (27%) од испитаниците немаат посебна причина зошто никогаш не учествувале во активности поврзани со носење политики или одлуки на локално ниво, ниту поднеле предлог/иницијатива за решавање на некој проблем (прашање) во надлежност на општината (Графикон 31). Од друга страна, 21% од испитаниците сметаат дека со тоа нема да можат ништо да сменат, дополнителни 15% одговорија дека општината не би била заинтересирана за тоа, додека пак 14% од испитаниците изјавија дека немаат време за овој тип граѓанско учество.

Графикон 31 – Причини за неучество во процесот на донесување одлуки на локално ниво – % (2021 год.)

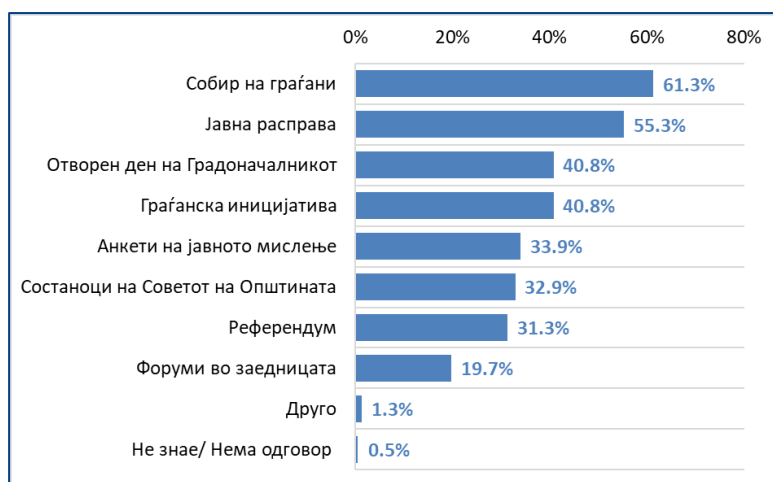
Резултатите од оваа анкета потврдуваат дека постои сè помала заинтересираност на граѓаните за учество во процесот на одлучување на локално ниво преку достапните механизми и активностите организирани од страна на општините. Повеќе од половина од испитаниците (55%) одговорија дека не би учествувале во настани и активности на општината на кои би се разгледувало или одлучувало за определени прашања од надлежност на општините, за разлика од 35% од испитаниците кои одговорија потврдно на ова прашање (Графикон 32). Споредено со претходните години, од 2017 год. наваму, се забележува постојан надолен тренд на оние кои се заинтересирани за граѓанско учество на локално ниво.

Графикон 32 – Интерес на граѓаните за учество во донесување одлуки на локално ниво – % по години

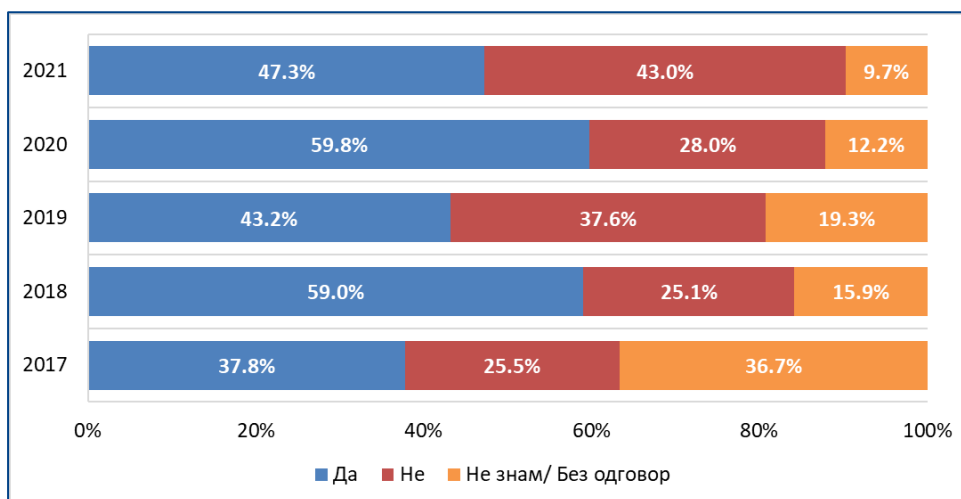
Од испитаниците кои потврдија дека би учествувале на настани и активности организирани од страна на општината (Графикон 33), најголем процент одговорија дека би учествувале на собир на граѓани (61%), јавна расправа (55%), отворен ден на Градоначалникот (41%) и граѓанска иницијатива (41%).

Графикон 33 – Активности во кои би учествувале граѓаните на локално ниво – % (2021 год.)

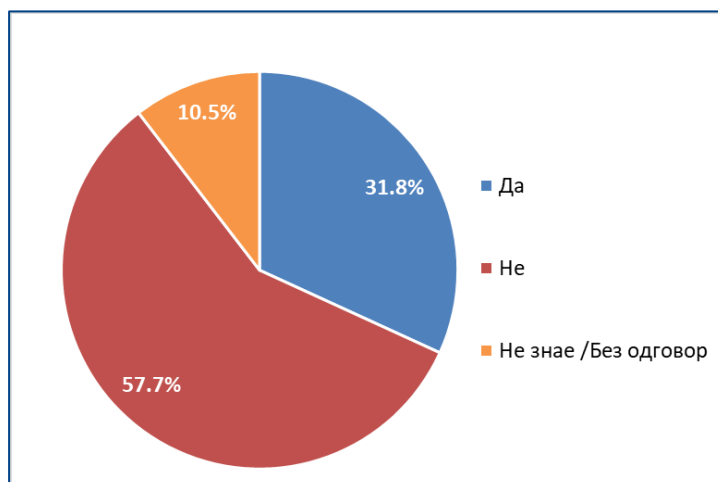
Малку поголем процент (47%) од анкетираниите граѓани се согласуваат дека жените подеднакво учествуваат во процесот на донесување одлуки од страна на локалната власт како и мажите (Графикон 34) од оние кои не го делат ова мислење (43%). Споредено со претходните години, најновите резултати се понегативни споредено со резултатите од 2018 и 2020 год., а попозитивни од резултатите добиени во 2017 и 2019 год.

Графикон 34 – Мислење на граѓаните дали жените подеднакво учествуваат во процесот на донесување одлуки од страна на локалната власт како и мажите – % по години

Резултатите на ова прашање по демографските карактеристики на испитаниците, укажуваат на одредени значајни разлики во нивното мислење. Имено, жените (48%) во поголем процент од мажите (40%) не се согласуваат со тоа дека жените подеднакво учествуваат во процесот на донесување одлуки од страна на локалната власт како и мажите. Разликите се забележуваат и во однос на местото на живеење и етничката припадност на испитаниците. Така, оние од руралните средини (48%) значително повеќе од испитаниците од урбаните средини (39%) не го делат ова мислење, како и испитаниците од албанската етничка припадност (61%) споредено со оние од македоската (36%) и другите етнички заедници (43%).

Кога станува збор за учеството на младите во процесот на донесување одлуки од страна на локалната власт, оние кои се согласуваат со тоа се значително помалку (32%) од процентот на испитаниците кои не го делат ова мислење (58%) (Графикон 35).

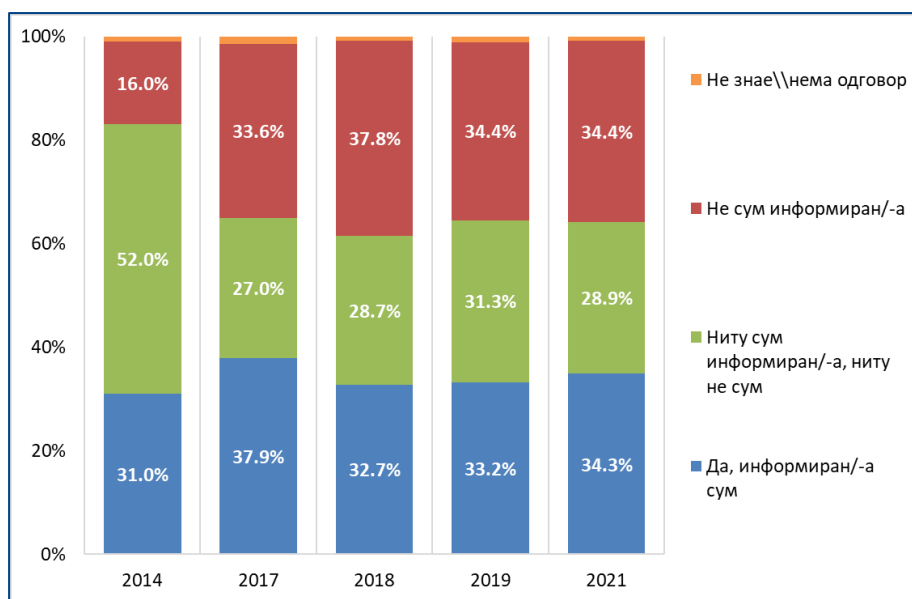
Графикон 35 – Мислење на граѓаните дали младите учествуваат во процесот на донесување одлуки од страна на локалната власт – % (2021 год.)

Анализата на ова прашање во однос на демографските карактеристики укажува дека испитаниците од руралните средини (61%) значително повеќе не се согласуваат со ова прашање од испитаниците кои живеат во урбаните средини (55%). Исто така, помладите испитаници на возраст од 18-24 год (64%) и 25-34 год (63%) значително повеќе не се согласуваат со мислењето дека младите учествуваат во процесот на донесување одлуки од страна на локалната власт од повозрасните испитаници.

4.6 Информирање за работењето на општините

Овој дел од прашалникот е наменет за добивање информации за степенот на информираност на граѓаните за работењето на општините согласно нивната само-проценка, но и за изворите на информации за работењето и услугите на локалните власти.

Еднаков процент од испитаниците (34%) одговорија дека се информирани и дека не се информирани за работењето и услугите на општините (Графикон 36), додека 29% изјавиле дека ниту се информирани ниту не се. Во однос на оние кои изјавиле дека се информирани, скоро да нема промени споредено со претходните години.

Графикон 36 – Информираност на граѓаните за работењето и услугите на општината – % по години

Локалните медиуми продолжуваат да бидат најголем извор на информации за работењето и услугите на општините за поголем процент од испитаниците – 48% (Графикон 37). Како останати извори на информации се споменуваат веб страницата на општината (29%), јавните дебати и собири (11%), но и пријателите, колегите, семејството и роднините (10%). Се забележува низок степен на информирање од билтенот на општината, огласните табли во месните заедници и во општините и од општинскиот весник.

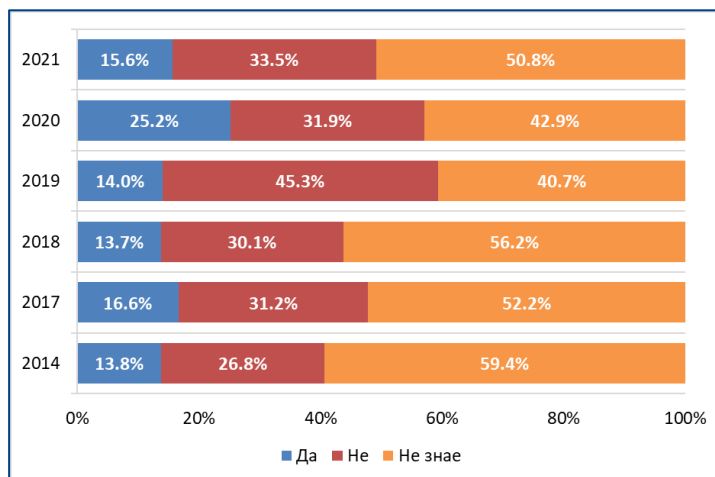
Графикон 37 – Извори на информации за работењето и услугите на општината – % (2021 год.)

4.7 Е-услуги на општината

Овој дел од прашалникот имаше за цел да обезбеди информации за свесноста и знаењето на граѓаните за е-услугите, како и за нивните преференци кога станува збор за овој тип услуги.

Од резултатите од анкетата се забележува релативно ниско ниво на свесност и знаење на граѓаните за е-услугите на општините. Одговорите посочуваат дека граѓаните генерално ги поистоветуваат е-услугите со информациите кои можат да ги најдат на Интернет, и сл.

Најголем процент од испитаниците (51%) не знаат дали нивната општина дава е-услуги (Графикон 38), 36% одговорија дека нивната општина не дава е-услуги, а само 16% одговорија потврдно. Споредено со резултатите од претходно спроведените истражувања, се забележува пониско ниво на свесност на граѓаните за општинските е-услуги споредено со 2020 год., но малку повисоко споредено со 2018 и 2019 год.

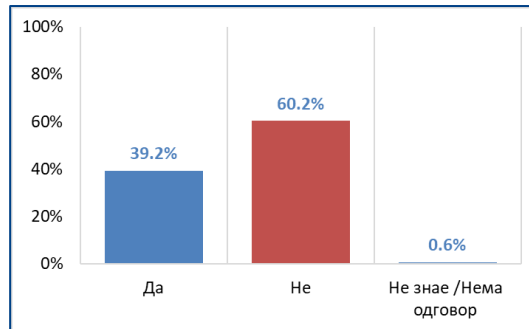
Графикон 38 – Свесност за е-услуги на општината – % по години

Испитаниците кои одговорија потврдно дека нивната општина дава е-услуги, изјавија дека станува збор за следните услуги: јавни претпријатија/комунални услуги/Пријави проблем (19%), интернет страна на општината/информации за активностите (19%), градежна дозвола/одобрение за градба (17%) (Графикон 39). Помали проценти од испитаниците ги споменале услугите како изводи, катастар и геодетски работи, користење различни формулари, даноци и такси, данок на имот, и сл.

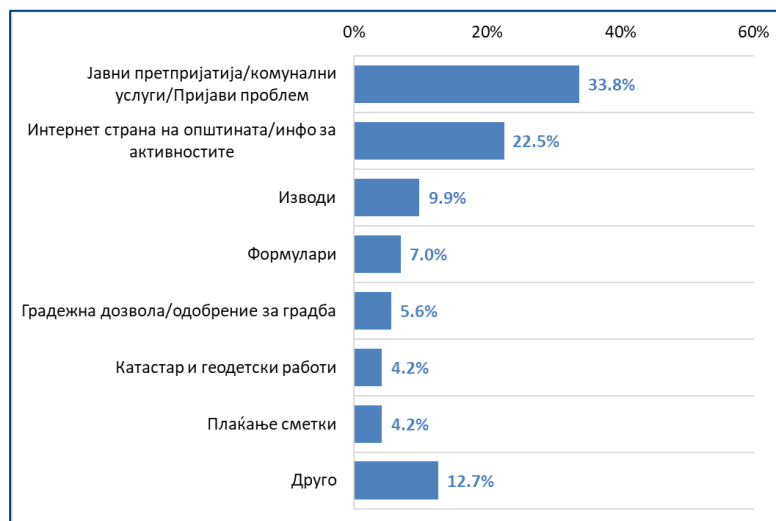
Графикон 39 – Достапни општински е-услуги – % (2021 год.)

Мнозинството (60%) од анкетираниите кои потврдиле дека нивната општина обезбедува и е-услуги, истите не ги користат, додека 39% одговориле дека ги користат (Графикон 40).

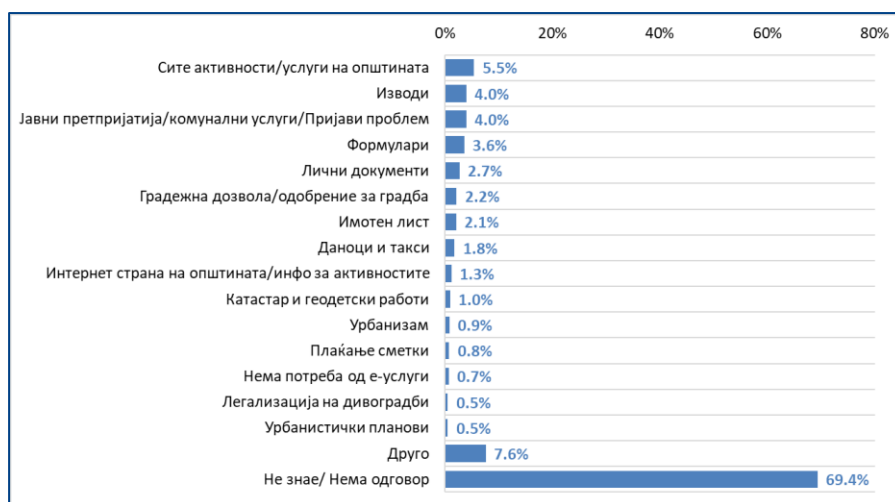
Графикон 40 – Користење на општински е-услуги – % (2021 год.)

Меѓу најкористените е-услуги се оние на јавните претпријатија/комунални услуги/Пријави проблем (34%) интернет страна на општината/информации за активностите (23%), како и различни изводи од матичните книги (10%) (Графикон 41).

Графикон 41 – Користени општински е-услуги – % (2021 год.)

Над две третини од граѓаните (69%) не знаат кои е-услуги би сакале да ги даваат општините во моментов. Од оние кои имаат идеја за овој тип услуги, најголем процент (6%) одговорија дека би сакале тоа да бидат сите активности/услуги што ги обезбедува општината, различни изводи (4%) и е-услуги од сферата на работење на јавните претпријатија или комунални услуги (4%) (останатите одговори се дадени во Графиконот 42).

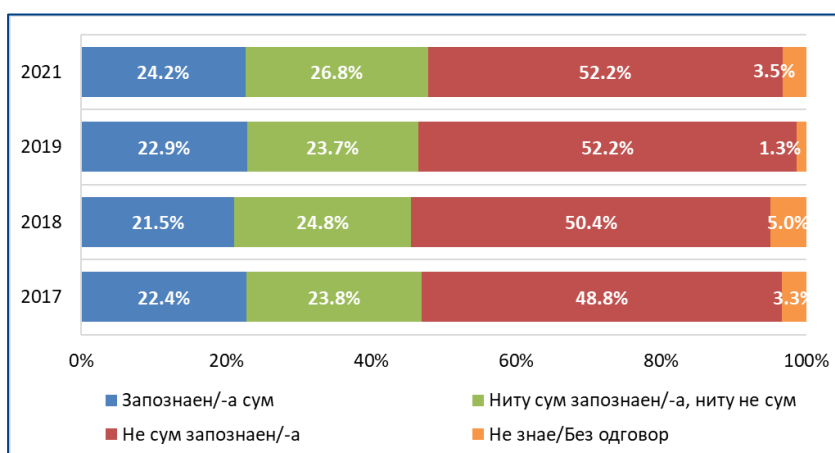

Графикон 42 – Преференци на граѓаните за општински е-услуги – % (2021 год.)

4.8 Невладини организации – граѓански здруженија

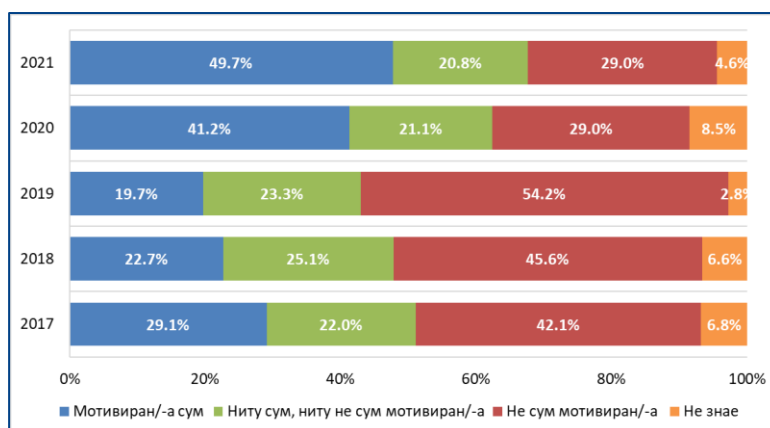
Во фокусот на овој дел од истражувањето беше добивање информации за нивото на свесност на граѓаните за невладините организации во нивните општини, за степенот на нивната мотивација да се ангажираат во активности на овие организации, но и за свесноста за соработката на невладиниот сектор со локалната самоуправа. Овој дел е искористен и за добивање поконкретна слика за ставовите на граѓаните за граѓанските здруженија.

Според резултатите од последното истражување, свесноста (само-оценета) на граѓаните за невладините организации во нивните општини продолжува да биде на релативно ниско ниво како и претходните години – скоро една четвртина (24%) изјавија дека се запознаени, а повеќе од половина (52%) дека не се запознаени (*Графикон 43*).

Графикон 43 – Свесност на граѓаните за невладините организации во нивните општини – % по години

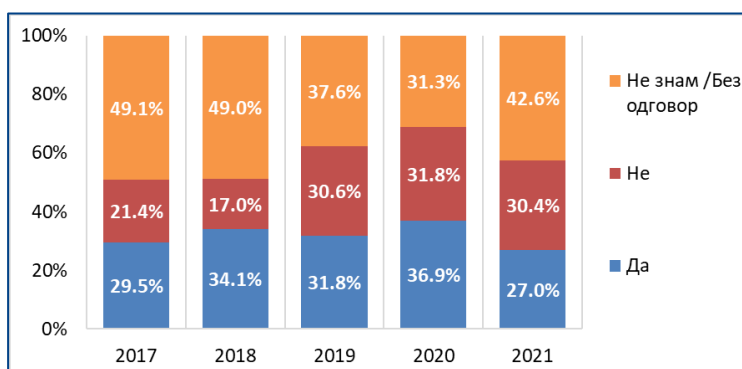
Што се однесува до мотивираноста да учествуваат во активности на граѓанските здруженија, како и во 2020 год., и оваа година поголем дел од испитаниците се изјаснија дека се мотивирани (50%) а значително помалку (29%) дека не се мотивирани (*Графикон 44*). По трендот на намалување на мотивираноста на граѓаните за учество во активности на граѓанските здруженија забележан во периодот 2017-2019, почнувајќи од 2020 год., се забележува тренд на зголемување на мотивираноста, што се потврдува и со истражувањето од оваа година каде речиси 50% од испитаниците изјавија дека се мотивирани.

Графикон 44 – Мотивираност на граѓаните за учество во активности на невладините организации во нивните општини – % по години

Анализата на степенот на мотивираност на граѓаните според нивните демографски карактеристики открива одредени значајни разлики. Додека полот и местото на живеење не влијаат врз степенот на мотивираност на граѓаните за учество во работењето на невладините организации, нивната етничка припадност сепак се покажува дека влијае. Имено, испитаниците Албанци (30%) се помотивирани од нивните соседи Македонци (17%) и од оние од другите етнички групи (11%) да учествуваат во активностите на граѓанскиот сектор. Најмладите испитаници на возраст од 18-24 год. (31%) и оние со високо образование (26%) се помотивирани отколку повозрасните и оние со понизок степен на образование што јасно укажува дека интересот за овој тип на ангажман опаѓа со возраста, но расте со повисоките степени на образование.

Во однос на тоа дали постои соработка помеѓу општината и невладиниот сектор, се намалува процентот на оние кои го делат тоа мислење (Графикон 45) – од 37% во 2020 год. на 27% во 2021 год. Значителен е процентот на оние кои не знаат (43%) дали постои соработка што можеби укажува на потреба од поголемо информирање, како од страна на невладините организации, така и од страна на општините.

Графикон 45 – Дали постои соработка помеѓу невладините организации и општините? – % по години

Во последниот дел од истражувањето, се бараше степен на согласност на испитаниците со пет (5) изјави, односно ставови, поврзани со работењето на граѓанските здруженија.

Најголем процент (33%) го делат ставот (главно или целосно се согласуваат) дека соработката помеѓу граѓанските здруженија/НВО и општината ќе ги подобри услугите што ги нуди општината (Графикон 46). Ова е и единствената изјава во однос на која поголем дел од испитаниците се согласуваат отколку што не се согласуваат (21%). Во однос на останатите четири (4) изјави или ставови, резултатите се спротивни – поголем дел од испитаниците не се согласуваат со нив отколку што се согласуваат, што е можна индикација на пониско ниво на

информираност и знаење на граѓаните за можностите кои ги нуди соработката на невладините организации и приватниот сектор со општините во однос на подобрувањето на локалните услуги.

Имено, една четвртина веруваат дека некои услуги би се подобриле ако општината целосно ги предаде на НВО, додека 29% не веруваат. Речиси една четвртина (23%) го делат ставот дека граѓанските здруженија/НВО во општината ги поттикнуваат граѓаните да предлагаат решенија за локални проблеми и да се вклучуваат во работата на локална самоуправа, но 26% не се согласуваат со овој став. Во однос на тоа дали граѓанските здруженија/НВО во општините дејствуваат според приоритетите на граѓаните, додека 19% се согласуваат, значително повеќе (29%) не го делат овој став. Во исто време, поголем дел (29%) од граѓаните не веруваат дека некои услуги би се подобриле ако општината целосно ги предаде на НВО, од оние кои веруваат (25%). Слично е и во однос на тоа дали некои услуги би се подобриле ако општината целосно ги предаде на компаниите - 24% од испитаниците го делат овој став, но 30% не веруваат дека предавањето на некои услуги да бидат испорачувани од страна на компаниите ќе го подобри нивниот квалитет.

Графикон 46 – Степен на согласност на граѓаните со изјави поврзани со соработката помеѓу невладините организации и приватниот сектор со општините – % (2021 год.)

5 Демографија

Демографските податоци на испитаниците кои беа анкетирани како дел од оваа анкета, и тоа по: пол, возраст, етничка припадност, место на живеење, регион, образование, работен статус и месечни примања во домаќинството се дадени во *Табелата 10* во продолжение.

Демографски варијабли	Категории на демографските варијабли	Бр.	%
		1100	100.0%
Пол	Машки	547	49.7%
	Женски	553	50.3%
Место на живеење	Град	612	55.6%
	Село	488	44.4%
Етничка припадност	Македонци	705	64.1%
	Албанци	275	25.0%
	Друго	120	10.9%
Возрасна категорија	18-24 години	143	13.0%
	25-34 години	220	20.0%
	35-44 години	198	18.0%
	45-54 години	198	18.0%
	55-64 години	165	15.0%
	65 и повеќе години	176	16.0%
Регион	Вардарски	83	7.5%
	Источен	98	8.9%
	Југозападен	119	10.8%
	Југоисточен	92	8.4%
	Пелагониски	125	11.4%
	Полог	168	15.3%
	Североисток	92	8.4%
	Скопски	323	29.4%
Образование	Незавршено основно образование	38	3.5%
	Завршено основно образование	165	15.0%
	Завршено средно образование	582	52.9%
	Завршено вишо образование	59	5.4%
	Завршено високо образование (факултет)	239	21.7%
	Завршени последипломски студии	17	1.5%
	Одбива да одговори	0	0.0%
Работен статус	Вработен во јавниот сектор	207	18.8%
	Вработен во приватниот сектор	391	35.5%
	Вработен во невладиниот сектор	7	0.6%
	Земјоделец	20	1.8%
	Домаќинка	77	7.0%
	Пензионер	178	16.2%
	Ученик, студент	66	6.0%
	Невработен	150	13.6%
Друго	0	0.0%	

Демографски варијабли	Категории на демографските варијабли	Бр.	%
		1100	100.0%
	Одбива да одговори	4	0.4%
Вкупни нето месечни приходи на семејството	До 9.000 ден	35	3.2%
	Од 9.001 – 15.000 ден	57	5.2%
	Од 15.001 – 21.000 ден	155	14.1%
	Од 21.001 – 27.000 ден	114	10.4%
	Од 27.001 – 35.000 ден	124	11.3%
	Од 35.001 – 41.000 ден	125	11.4%
	Повеќе од 41.000 ден	195	17.7%
	Одбива да одговори	295	26.8%

Табела 10 - Демографија

